PROGRAMA
pentru

SIMULAREA
EVALUĂRII NAŢIONALE PENTRU ABSOLVENŢII CLASEI a VIII-a
AN ȘCOLAR 2025-2026

Clasa a VIII-a

DISCIPLINA
LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ

PROGRAMA PENTRU SIMULAREA
EVALUĂRII NAȚIONALE PENTRU ABSOLVENȚII CLASEI a VIII-a
2026
Limba şi literatura română

Prezenta programă este realizată în conformitate cu prevederile din *Programa școlară pentru disciplina Limba și literatura română, clasele a V-a – a VIII-a*, aprobată prin OMEN nr. 3393/28.02.2017, și cu Programa de examen de la ***Evaluarea naţională pentru absolvenţii clasei a VIII-a,*** aprobată prin OMEN nr. 4730/2022.

Subiectele de la simulare evaluează competențele corespunzătoare claselor a V-a, a VI-a, a VII-a și a VIII-a și se elaborează în baza prezentei programe.

Competenţe generale și competențe specifice

1. Receptarea textului scris de diverse tipuri

1.1. Identificarea informaţiilor importante, a temei, a ideilor principale/secundare din texte literare și nonliterare, continue, discontinue şi multimodale
1.2. Corelarea informaţiilor explicite şi implicite din texte literare și nonliterare, continue, discontinue și multimodale
1.3. Recunoașterea modurilor în care sunt organizate informaţiile în texte literare și nonliterare, continue, discontinue şi multimodale
1.4. Prezentarea unor răspunsuri personale, critice sau creative pe marginea unor texte diverse
1.5. Compararea diferitelor puncte de vedere exprimate pe marginea unor texte diverse
1.6. Compararea a cel puțin două texte sub aspectul temei, al ideilor şi al structurii
1.7. Evaluarea informațiilor și a intențiilor de comunicare din texte literare, nonliterare, continue, discontinue și multimodale
1.8. Argumentarea punctelor de vedere pe marginea a două sau mai multe texte de diverse tipuri, având în vedere posibilitatea unor interpretări multiple

2. Redactarea textului scris de diverse tipuri

2.1. Redactarea unui rezumat sau a unui text, simplu sau complex, având în vedere etapele procesului de scriere și structurile specifice, pentru a comunica idei și informații sau pentru a relata experiențe trăite sau imaginate
2.2. Redactarea unui text complex, de exprimare a unor puncte de vedere argumentate, pe diverse teme sau cu referire la diverse texte citite
2.3. Adecvarea textului scris la situația și scopul de comunicare
2.4. Analizarea constantă a propriului scris/a unor texte diverse din punctul de vedere al corectitudinii, al lizibilităţii, al coerenţei şi al clarităţii
2.5. Aplicarea constantă a normelor privind etica redactării pentru crearea unor texte originale

3. Utilizarea corectă, adecvată şi eficientă a limbii în procesul comunicării orale și scrise

3.1. Analizarea elementelor de dinamică a limbii, prin utilizarea achiziţiilor de sintaxă, morfologie, fonetică, lexic şi semantică prin raportare la limbile moderne
3.2. Folosirea achizițiilor privind structuri morfosintactice complexe ale limbii române literare, pentru înţelegere corectă şi exprimare nuanţată a intenţiilor comunicative
3.3. Aplicarea achiziţiilor lingvistice pentru înţelegerea şi producerea unor texte diverse
3.4. Aplicarea conştientă a regulilor şi a convenţiilor ortografice şi ortoepice pentru o comunicare corectă
3.5. Valorificarea relaţiei dintre normă, abatere şi uz în adecvarea strategiilor individuale de comunicare
3.6. Raportarea conştientă la normă în exprimarea intenţiei de comunicare, din perspectivă morfosintactică, fonetică şi lexicală
3.7. Redactarea unor texte, valorificând gândirea logică și analogică (analiză, sinteză, generalizare şi abstractizare) prin utilizarea deprinderilor de comunicare corectă în limba română literară

4. Exprimarea identității lingvistice și culturale proprii în context național și internațional

4.1. Identificarea unor valori culturale promovate în textele autorilor români din diferite perioade istorice
4.2. Asocierea unor experiențe proprii de viață și de lectură cu acelea provenind din alte culturi
4.3. Compararea unor elemente comune identificate în cultura proprie și în cultura altor popoare sau a unor tradiții românești cu tradiții din alte culturi
4.4. Argumentarea unui punct de vedere privitor la valori culturale sau la elemente specifice ale culturii naționale și ale culturii altor popoare

Conţinuturi

Teme generale

Eu și universul meu familiar; Eu și lumea din jurul meu; Orizonturile lumii și ale cunoașterii; Reflecții asupra lumii

Lectură

- Cuvinte-cheie, idee principală, idee secundară, temă; planul simplu de idei; planul dezvoltat de idei.
- Tipare textuale de structurare a ideilor: textul narativ (narativul literar – în proză, în versuri: timp, spaţiu; instanţele comunicării narative: autor, narator, personaje; mijloace de caracterizare; narațiunea la persoana a III-a și la persoana I; acțiune, momentele subiectului/etapele acțiunii; narativul nonliterar: acțiune, participanți, timp, spaţiu; narativul în texte multimodale: text și imagine – banda desenată); textul descriptiv (literar – în proză, în versuri; nonliterar); textul dialogat (dialogul în textul literar; dialogul în textul scris și în spectacol; dialogul în textul nonliterar – interviul); textul explicativ; textul argumentativ.
- Versificație: rima, strofa, măsura versurilor;
- Tipuri de texte: textul epic, textul liric (exprimarea emoțiilor și a sentimentelor), textul dramatic și arta spectacolului (autor, personaj dramatic; rolul indicațiilor scenice; rolul dialogului; actori, decor, costume, lumini, muzică).
- Texte care combină diverse structuri textuale (explicativ, narativ, descriptiv, dialogat, argumentativ etc.).
- **Strategii de comprehensiune:** inferențe simple (relații cauză-efect, problemă-soluție etc.); predicții; împărtășirea impresiilor de lectură; reprezentări mentale, integrarea informațiilor textului în propriul univers cognitiv și afectiv; reflecții asupra limbajului și a structurii textelor de tip epic, liric, dramatic; compararea a două sau mai multe texte sub aspectul conținutului și al structurii.
- **Strategii de interpretare:** răspuns afectiv; mesajul/mesajele textului; interpretarea limbajului figurat (personificarea, comparaţia, epitetul, enumerația, repetiția, metafora, aliterația, hiperbola, antiteza); interpretări multiple; argumentarea punctelor de vedere pe marginea textelor citite; dezbateri pe marginea textelor citite.

Redactare

- Etapele scrierii: generarea ideilor, planificarea, scrierea, rescrierea textului pentru a-i da coerență și claritate, pentru a nuanța ideile; corectarea greșelilor; prezentarea textului: scrisul de mână, așezarea în pagină; părţile textului: introducere, cuprins, încheiere; paragrafe; prezentarea textului: organizarea unui text în funcție de situația de comunicare; adecvarea la temă.
- Planul simplu de idei; planul dezvoltat de idei, rezumatul; transformarea vorbirii directe în vorbire indirectă.
- Tipare textuale de structurare a ideilor: narativ, descriptiv, dialogat, explicativ, argumentativ, integrarea părților; comparaţie, analogie, pro-contra, „întrebările jurnalistului” (cine? ce? când? unde? de ce?); integrarea părților.
- Comentarea unor pasaje din textele citite, descrierea unei emoţii; caracterizarea personajului; modalități de exprimare a preferințelor și a opiniilor; alte tipuri de texte: scrisoarea, e-mailul, jurnalul etc.;
- Etica redactării: originalitate; stil: proprietatea termenilor, puritate şi adecvare situaţională, originalitate, naturaleţe, eufonie, varietate, originalitate, concizie, corectitudine gramaticală, respectarea normelor ortografice şi de punctuaţie.

Elemente de construcție a comunicării

Gramatică

- Enunțul: enunțuri asertive, interogative, exclamative, imperative; enunțuri eliptice; propoziția simplă; propoziția dezvoltată; propoziția afirmativă; propoziția negativă; norme de punctuaţie.

- Fraza: coordonarea prin juxtapunere și prin joncțiune; conjuncții coordonatoare; subordonarea prin conjuncții subordonatoare, prin pronume și adverbe relative; norme de punctuație (virgula, punctul-şi-virgula).
- Construcţii sintactice: construcţii active/construcţii pasive cu verbul *a fi*; construcţii impersonale; construcţii cu pronume reflexive;
- Predicatul verbal; predicatul nominal; numele predicativ; acordul numelui predicativ; subiectul exprimat (simplu și multiplu); subiectul neexprimat (inclus, subînțeles); acordul predicatului cu subiectul; atributul (realizări prin adjectiv, substantiv, pronume, numeral, adverb); apoziţia; norme de punctuaţie; complementul: complementul direct, complementul indirect, complementul prepozițional; circumstanțialul de mod, circumstanțialul de timp, circumstanțialul de loc, circumstanțialul de cauză, circumstanțialul de scop; topica în propoziție; norme de punctuaţie (virgula).
- Realizări propoziționale ale unor funcții sintactice: atributiva, completiva directă, completiva indirectă, completiva prepozițională.
- Verbul (flexiunea verbului în raport cu numărul, persoana, modul și timpul): moduri verbale (indicativul, imperativul, conjunctivul şi condiţionalul-optativ) și timpurile lor; timpuri simple şi compuse; structura timpurilor compuse: verbe auxiliare (*a fi*, *a avea*, *a vrea*); verbe copulative (*a fi*, *a deveni*, *a ajunge*, *a ieși*, *a se face*, *a părea*, *a rămâne*, *a însemna*); forme verbale nepersonale; utilizări sintactice ale formelor verbale nepersonale: infinitivul, gerunziul, participiul, supinul; posibilități combinatorii ale verbului.
- Prepoziția.
- Substantivul: genul, numărul, cazul; tipuri de substantive: comun, propriu; substantive colective, substantive defective; punctuaţia vocativului; corelarea cazului morfologic cu funcția sintactică; posibilități combinatorii ale substantivului; articolul; posibilități combinatorii ale substantivului.
- Pronumele: tipuri de pronume – pronumele personal, personal de politețe (flexiunea pronumelui personal în raport cu persoana, numărul, genul; flexiunea cazuală); pronumele reflexiv (diferența dintre pronumele reflexiv și pronumele personal); posibilități combinatorii ale pronumelui; anticiparea și reluarea prin clitice pronominale în cazul unor complemente; aspecte ortografice; pronumele posesiv şi adjectivul pronominal posesiv; pronumele demonstrativ şi adjectivul pronominal demonstrativ; folosirea corectă a pronumelor și a adjectivelor pronominale: interogativ, relativ şi nehotărât, a adjectivului pronominal de întărire; pronumele şi adjectivul pronominal negativ şi negaţia în propoziţie; posibilități combinatorii ale pronumelor și ale adjectivelor pronominale.
- Adjectivul: gradele de comparație; articolul demonstrativ; acordul adjectivului cu substantivul; topica adjectivului; adjectivul participial; posibilități combinatorii ale adjectivului.
- Adverbul: tipuri de adverbe (de mod, de timp, de loc); gradele de comparație.
- Numeralul: tipuri de numeral (cardinal, ordinal); aspecte normative; posibilități combinatorii ale numeralului.
- Interjecția; onomatopeele; interjecția predicativă.

Ortoepie şi ortografie

Alfabetul limbii române, ordonarea cuvintelor după criteriul alfabetic, dicţionarul, articolul de dicționar; tipuri de sunete: vocală, consoană, semivocală; corespondența sunet-literă; structura fonologică a cuvintelor: diftong, triftong, hiat; silaba, despărțirea în silabe (principiul fonetic); accentul, utilizarea corectă a accentului, variante accentuale admise/neadmise de normă; scrierea şi pronunţia cuvintelor de origine străină, conţinând foneme nespecifice limbii române.

Vocabular

Cuvântul, unitate de bază a vocabularului: formă şi sens (sensul de bază și sensul secundar; sensul propriu, sensul figurat); rolul contextului în crearea sensului; categorii semantice: sinonime, antonime, omonime, cuvinte polisemantice; câmpul lexical; mijloace de îmbogăţire a vocabularului (interne: derivarea, compunerea, conversiunea; cuvânt de bază şi cuvânt derivat; familia lexicală; externe: împrumuturi lexicale); îmbinări libere de cuvinte, locuțiuni, cuvinte compuse; confuzii paronimice, pleonasmul.

Variaţie stilistică

Limba standard; normă și abatere; limba vorbită și limba scrisă (selecţia lexicală, construcţia frazei); istoria cuvintelor – variații ale formei și ale sensului în timp; limbaj popular, variaţie regională a limbii, variații de registru, jargonul, argoul; limbaj colocvial, limbaj cultivat (familiarizare); termeni ştiinţifici; valori stilistice ale diminutivelor; organizarea coerentă a textului: succesiunea ideilor, folosirea corectă a timpurilor verbale şi a anaforelor.

Elemente de interculturalitate

Identitate personală – identitate națională – diversitate culturală și lingvistică; elemente de mitologie românească; carte românească de învățătură: de la prima carte tipărită la cartea digitală; modele comportamentale în legende greco-romane, în textele literaturii universale; valori ale culturii populare în spațiul românesc; valori etice în legendele popoarelor; relații culturale constructive; noi și ceilalți; valori culturale românești în lume; despre limba și cultura țărilor din vecinătatea României; limba română în Europa; comunitatea lingvistică a vorbitorilor de limbă română de pretutindeni; contacte culturale.

Notă: Conținuturile vor fi abordate din perspectiva competențelor generale și specifice.

PROGRAMA

pentru

SIMULAREA

EVALUĂRII NAŢIONALE PENTRU ABSOLVENŢII CLASEI a VIII-a

AN ȘCOLAR 2025-2026

Clasa a VIII-a

DISCIPLINA

LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ

pentru școlile și secțiile cu predare în limba maghiară

PROGRAMA PENTRU SIMULAREA
EVALUĂRII NAȚIONALE PENTRU ABSOLVENȚII CLASEI a VIII-a
2026
Limba și literatura română
pentru școlile și secțiile cu predare în limba maghiară

Prezenta programă este realizată în conformitate cu prevederile din Programa școlară pentru disciplina *Limba și literatura română pentru școlile și secțiile cu predare în limba maghiară*, clasele a V-a – a VIII-a, aprobată prin OMEN nr. 3393/28.02.2017, și cu Programa de examen de la ***Evaluarea națională pentru absolvenții clasei a VIII-a***, aprobată prin OMEN nr. 4730/2022.

Subiectele de la simulare evaluează competențele corespunzătoare claselor a V-a, a VI-a, a VII-a și a VIII-a și se elaborează în baza prezentei programe.

Competenţe generale și competenţe specifice

1. Receptarea textului scris de diverse tipuri

1.1. Identificarea informațiilor esențiale și de detaliu din texte continue/discontinue/multimodale
1.2. Corelarea informațiilor explicite şi implicite dintr-unul sau mai multe texte continue/discontinue/ multimodale
1.3. Identificarea temei şi a ideilor principale și secundare din texte continue/discontinue/multimodale, prin punerea în relaţie a diverselor părţi ale textului
1.4. Recunoașterea structurilor logice în care sunt organizate informaţiile într-unul sau mai multe texte continue/discontinue/multimodale
1.5. Compararea a cel puțin două texte sub aspectul temei, al ideilor şi al structurii
1.6. Distingerea sensului unor cuvinte/sintagme, prin raportare la tema textului citit sau la context
1.7. Recunoașterea modificării sensului unor cuvinte și sintagme, pe baza relației dintre diverse coduri de comunicare
1.8. Identificarea corectitudinii grafice, lexico-semantice, morfo-sintactice și de punctuație, în texte continue/discontinue/multimodale
1.9. Recunoașterea particularităților grafice, lexico-semantice, morfosintactice și de punctuație în comunicarea artistică/nonartistică
1.10. Compararea a cel puțin două texte sub aspectul tipurilor de comunicare artistică/nonartistică
1.11. Compararea informațiilor și a structurilor logice dintr-unul sau mai multe texte continue/ discontinue/multimodale, pentru exprimarea unui punct de vedere personal

2. Redactarea textului scris de diverse tipuri

2.1. Redactarea unui text pe baza structurii narative, descriptive, explicative, adecvate unei situații de comunicare
2.2. Redactarea unui răspuns personal și/sau creativ pe baza unor texte, pe teme diverse, care actualizează tipuri de comunicare artistică/nonartistică
2.3. Corelarea achizițiilor lexico-semantice cu structurile morfo-sintactice ale limbii române, în elaborarea de texte narative, descriptive, explicative
2.4. Utilizarea achizițiilor metalingvistice în exprimarea nuanțată, în redactarea unor texte care actualizează tipuri de comunicare artistică/nonartistică
2.5. Compararea răspunsurilor și a punctelor de vedere exprimate, pe teme diverse, care actualizează tipuri de comunicare artistică/nonartistică
2.6. Argumentarea punctului de vedere pe texte/teme, care actualizează tipuri de comunicare artistică/nonartistică

3. Manifestarea sensibilității multi- și interculturale, prin valorile promovate în contexte culturale și sociale diverse

3.1. Identificarea valorilor promovate în cultura română, maternă și universală
3.2. Manifestarea interesului față de limba română, ca limbă națională
3.3. Recunoașterea multilingvismului în contexte socioculturale diverse
3.4. Exprimarea unei atitudini pozitive față de diversitatea lingvistică și culturală, față de valorile promovate în contexte culturale și sociale diverse

Conţinuturi

Teme:

- **Eu și universul meu familiar** – Identitate personală. Jocuri și jucării. Valorile mele
- **Eu și lumea din jurul meu** – Familia. Timpul liber. Valorile mele, valorile celorlalţi
- **Orizonturile lumii și ale cunoașterii** – Tradiţii şi obiceiuri. Călătorii/aventură. Valori şi atitudini în diverse culturi
- **Reflecții asupra lumii** – Microunivers și macrounivers. Spaţiu şi timp. Simţ civic, responsabilitate, etică

Lectură

- Discursul narativ și comunicarea narativă: narativul literar (discurs narativ) – autor, narator, personaj, acțiune, etapele acțiunii; indici spaţio-temporali – unde şi când se desfăşoară acțiunea; narațiunea la persoana a III-a și la persoana I; personajul, mijloace de caracterizare; figuri de stil (personificarea, enumerația, repetiția, antiteza, comparația, hiperbola); *aplicativ: construcția textului – compoziția textului (părți, capitole); raport incipit – final; discursul narativ și semnificațiile acestuia*; narativul nonliterar (comunicare narativă); narativul ficțional (literar și nonliterar): narațiunea care combină textul și imaginea (banda desenată); narativul nonficțional.
- Cuvinte-cheie, idee principală, idee secundară, temă.
- Modurile de expunere: narațiune, descriere (autoportret, portret, tablou), dialog, monolog.
- Discursul liric și textul versificat: text liric/text versificat; relația conținut – formă (discurs liric/discurs narativ în versuri – narativ literar în versuri); autor/voce lirică; versificație (măsură, tipuri de rimă; figuri de stil: epitetul, metafora); *aplicativ: construcția textului liric – compoziția textului (părți, strofă, vers), imaginea poetică și tabloul, discursul liric și semnificațiile acestuia; versificație: versul liber.*
- *Aplicativ: discursul dramatic – rolul dialogului; personaj dramatic, indicații scenice; text dramatic și spectacol: arta spectacolului (actori, decor, costume, lumini, muzică); autorul/personajul ca enunțiator real/fictiv; discursul dramatic și semnificațiile acestuia; comunicarea cotidiană (interviul).*
- Textul explicativ; textul continuu, discontinuu, multimodal; textul argumentativ (structură, conectori); a*plicativ: descrierea științifică*.

Redactare

- Etapele scrierii: generarea ideilor, planificarea, scrierea, revizia, redactarea ciornei pe baza planului, încadrarea în subiect, rescrierea textului pentru a-i da coerență și claritate, pentru a nuanța ideile, corectarea greșelilor; părțile textului: introducere, cuprins, încheiere; paragrafe; organizarea unui text în funcție de situația de comunicare; prezentarea textului: scrisul de mână, așezarea în pagină.
- Planul simplu, planul dezvoltat de idei; relatarea; transformarea vorbirii directe în vorbire indirectă; povestirea; rezumatul.
- Structuri textuale: secvențe de tip narativ, explicativ, descriptiv, dialogal; integrarea părților; modalități de exprimare a preferințelor și a opiniilor.
- Stil: corectitudinea gramaticală, respectarea convențiilor ortografice şi de punctuație, proprietatea termenilor, puritatea și adecvarea situațională; claritate, concizie, varietate.
- Semnele de punctuație și de ortografie.

Elemente de construcție a comunicării

Nivel sintactico-morfologic

- Enunțul: propoziția și fraza: *aplicativ: organizarea structural-ierarhică a enunțului; lungimea enunțului; precizie şi ambiguitate; propoziții fără predicat; propoziția simplă, propoziția dezvoltată, fraza; exprimarea afirmativă, negativă; exprimarea enunțiativă, interogativă, exclamativă; exprimarea unor acțiuni, stări, existențe sigure, dorite, posibile; exprimarea unui îndemn, a unei porunci etc.; exprimarea asertivă (aprobare, dezaprobare, avertizare, formulare de cereri); exprimarea sentimentelor; exprimarea argumentativă, persuasivă; raporturile de coordonare şi de subordonare în propoziție şi în frază; propoziția principală/propoziția secundară; propoziția regentă/elementul regent; expansiunea și contragerea.*
- Textul: coeziunea sintactică (conectorii pragmatici), coerența semantică (concordanţa timpurilor), scopul comunicativ; topica în propoziţie și în cadrul grupurilor sintactice.
- Exprimarea unei acţiuni, stări şi existenţe – verbul: modul indicativ (timpurile prezent, imperfect, perfect compus și viitor literar; verbele „a avea”, „a vrea” – exersarea contextuală a valorilor predicative, auxiliare); *aplicativ: verbul „a fi” (exersarea contextuală a valorii predicative şi auxiliare)*; verbul în propoziţie: predicat verbal și nominal (verbele copulative „a fi”, „a deveni”, „a ieși”, „a ajunge”, „a se face”, „a rămâne”); modul imperativ (afirmativ și negativ); modul conjunctiv, timpurile prezent și perfect; modul condițional-optativ, timpurile prezent și perfect; moduri personale și nepersonale; verbele reflexive, verbele impersonale, locuţiunile verbale; *aplicativ: diateza activă, reflexivă, pasivă; alte forme de exprimare a timpului trecut (indicativ – perfect simplu și mai-mult-ca-perfect)*.
- Denumirea obiectelor, a ființelor și a fenomenelor naturii – substantivul: substantivul comun şi propriu; genul şi numărul substantivului; articularea substantivului (articolul hotărât, articolul nehotărât, articolul posesiv-genitival); cazurile substantivului; substantivul în propoziție – subiect (simplu/multiplu), nume predicativ, atribut substantival, complement direct, complement indirect, complementul circumstanţial de loc, complementul circumstanţial de timp, complementul circumstanţial de mod, complementul circumstanţial de cauză, complementul circumstanţial de scop; *aplicativ: substantivele colective și defective.*
- Exprimarea obiectului direct, indirect şi a circumstanţelor – prepoziţia, locuțiunea prepozițională.
- Exprimarea persoanei – pronumele personal (persoana, genul şi numărul; formele accentuate şi neaccentuate); exprimarea politeții – pronumele de politețe; forme pronominale pentru exprimarea apropierii, a depărtării, a identităţii, a diferenţierii şi a non-identităţii – pronumele demonstrativ; exprimarea reflexivităţii – pronumele reflexiv; exprimarea posesiei – pronumele posesiv; exprimarea interogației – pronumele interogativ; exprimarea relației – pronumele relativ; exprimarea negației – pronumele negativ; alte forme de substituţie a substantivului – pronumele nehotărât; cazurile pronumelui; pronumele în propoziție – subiect, nume predicativ cu verbul „a fi”, atribut pronominal, complement direct/indirect, complement circumstanţial de loc/timp/mod.
- Exprimarea cantităţii şi a ordinii – numeralul: numeralul cardinal, numeralul ordinal, numeralul colectiv; *aplicativ: numeralul fracționar; numeralul distributiv/multiplicativ/adverbial*.
- Exprimarea însuşirilor – adjectivul; genul şi numărul adjectivului; acordul adjectivului cu substantivul determinat; topica adjectivului; adjective variabile şi adjective invariabile; adjectivul în propoziție: atribut adjectival, nume predicativ cu verbul „a fi”; articularea (articolul demonstrativ); *aplicativ: gradele de comparație; forme ale superlativului.*
- Exprimarea coordonatelor acţiunii – spaţiu, timp, modalitate (adverbul); adverbul de loc, de timp și de mod; exprimarea interogației – adverbele interogative; gradele de comparaţie; adverbul în propoziţie – complement circumstanţial de loc/timp/mod, atribut adverbial;
- Exprimarea emoţiilor şi a sunetelor din natură – interjecţia
- Exprimarea raporturilor de coordonare și subordonare – conjuncția, conjuncțiile coordonatoare și subordonatoare.

Nivelul semantico-lexical

– Vocabularul limbii române; cuvântul – unitatea de bază a vocabularului; formă şi conţinut; sensul propriu și sensul figurat; sinonime; antonime; omonime; polisemie; *aplicativ: arhaismele; regionalismele; neologismele; împrumuturile; categorii semantice (contextualizare/ recontextualizare); paronimele frecvente; pleonasmul; dinamica vocabularului – normă/abatere de la normă;* câmpul lexico-semantic; mijloace interne de îmbogăţire a vocabularului; *aplicativ: sufixele diminutivale și augmentative*

N**ivelul fonetic**

– Sunetul şi litera: corespondenţa dintre ele; reguli de despărțire a cuvintelor în silabe; *aplicativ: scrierea corectă a cuvintelor care conțin diftong, triftong, hiat*; accentul; alfabetul limbii române; vocale şi consoane; punctuaţia la sfârşitul propoziţiilor; relaţia dintre intonaţie, topică şi punctuaţie; alte convenţii grafice: scrierea cu majuscule.

Elemente de interculturalitate

– Cartea – obiect cultural; valori promovate în cultura română, maternă, universală (literatura, arta, tradițiile și obiceiurile); oameni și fapte: valori promovate în cultura română, maternă, universală.

Notă: Conținuturile vor fi abordate din perspectiva competențelor specifice.

MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII

CENTRUL NAȚIONAL PENTRU CURRICULUM ȘI EVALUARE

PROGRAMA
pentru

SIMULAREA EVALUĂRII NAȚIONALE PENTRU ABSOLVENȚII CLASEI a VIII-a
2026

DISCIPLINA
MATEMATICĂ

PROGRAMA PENTRU SIMULAREA *EVALUĂRII NAȚIONALE PENTRU ABSOLVENȚII CLASEI a VIII-a, 2026*
MATEMATICĂ

Prezenta programa este realizată în conformitate cu prevederile *Programei școlare pentru disciplina matematică, clasele a V-a – a VIII-a,* aprobată prin OMEN nr. 3393/28.02.2017.

Subiectele de matematică pentru *Simularea Evaluarii Naționale pentru absolvenții clasei a VIII-a* evaluează competențele formate/dezvoltate pe parcursul învățământului gimnazial și se elaborează în baza prezentei programe.

COMPETENȚELE GENERALE ALE DISCIPLINEI ȘI COMPETENȚELE SPECIFICE CARE VOR FI EVALUATE ȘI CONȚINUTURILE ASOCIATE

Competenţele generale (*CG*) şi competenţele specifice (CS)

CG1. Identificarea unor date, mărimi și relații matematice, în contextul în care acestea apar

V.CS1.1. Identificarea numerelor naturale în contexte variate
V.CS1.2. Identificarea fracţiilor ordinare sau zecimale în contexte variate
V.CS1.3. Identificarea noţiunilor geometrice elementare şi a unităţilor de măsură în diferite contexte
VI.CS1.1. Identificarea unor noţiuni specifice mulţimilor și relației de divizibilitate în $\mathbb{N}$
VI.CS1.2. Identificarea rapoartelor, proporţiilor şi a mărimilor direct sau invers proporţionale
VI.CS1.3. Identificarea caracteristicilor numerelor întregi în contexte variate
VI.CS1.4. Recunoaşterea fracţiilor echivalente, a fracţiilor ireductibile şi a formelor de scriere a unui număr raţional
VI.CS1.5. Recunoaşterea unor figuri geometrice plane (drepte, unghiuri, cercuri, arce de cerc) în configuraţii date
VI.CS1.6. Recunoaşterea unor elemente de geometrie plană asociate noţiunii de triunghi
VII.CS1.1. Identificarea numerelor aparținând diferitelor submulțimi ale lui $\mathbb{R}$
VII.CS1.2. Identificarea unei situații date rezolvabile prin ecuaţii sau sisteme de ecuaţii liniare
VII.CS1.3. Identificarea unor informații din tabele, grafice și diagrame
VII.CS1.4. Identificarea patrulaterelor particulare în configurații geometrice date
VII.CS1.5. Identificarea elementelor cercului şi/sau poligoanelor regulate în configurații geometrice date
VII.CS1.6. Identificarea triunghiurilor asemenea în configurații geometrice date
VII.CS1.7. Recunoașterea elementelor unui triunghi dreptunghic într-o configuraţie geometrică dată
VIII.CS1.1. Recunoașterea apartenenţei unui număr real la o mulțime
VIII.CS1.2. Identificarea componentelor unei expresii algebrice
VIII.CS1.3. Identificarea unor dependenţe funcţionale în diferite situaţii date
VIII.CS1.4. Identificarea unor figuri plane sau a unor elemente caracteristice acestora în configuraţii spaţiale date
VIII.CS1.5. Identificarea corpurilor geometrice şi a elementelor metrice necesare pentru calcularea ariei sau a volumului acestora

CG2. Prelucrarea unor date matematice de tip cantitativ, calitativ, structural, cuprinse în diverse surse informaționale

V.CS2.1. Efectuarea de calcule cu numere naturale folosind operaţiile aritmetice şi proprietăţile acestora
V.CS2.2. Efectuarea de calcule cu fracţii folosind proprietăţi ale operaţiilor aritmetice
V.CS2.3. Utilizarea instrumentelor geometrice pentru a măsura sau pentru a construi configurații geometrice
VI.CS2.1. Evidenţierea în exemple a relaţiilor de apartenenţă, de incluziune, de egalitate și a criteriilor de divizibilitate cu 2, 5, 10^n, 3 și 9 în $\mathbb{N}$
VI.CS2.2. Prelucrarea cantitativă a unor date utilizând rapoarte și proporţii pentru organizarea de date
VI.CS2.3. Utilizarea operațiilor cu numere întregi pentru rezolvarea ecuațiilor și inecuațiilor
VI.CS2.4. Aplicarea regulilor de calcul cu numere raţionale pentru rezolvarea ecuaţiilor de tipul: $x+a=b$, $x\cdot a=b$, $x:a=b\ \ (a\neq 0)$, $ax+b=c$, unde a, b şi c sunt numere raţionale
VI.CS2.5. Recunoaşterea coliniarităţii unor puncte, a faptului că două unghiuri sunt opuse la vârf, adiacente, complementare sau suplementare şi a paralelismului sau perpendicularității a două drepte
VI.CS2.6. Calcularea unor lungimi de segmente, măsuri de unghiuri în contextul geometriei triunghiului

VII.CS2.1. Aplicarea regulilor de calcul pentru estimarea şi aproximarea numerelor reale
VII.CS2.2. Utilizarea regulilor de calcul cu numere reale pentru verificarea soluţiilor unor ecuaţii sau sisteme de ecuaţii liniare
VII.CS2.3. Prelucrarea unor date sub formă de tabele, grafice sau diagrame în vederea înregistrării, reprezentării și prezentării acestora
VII.CS2.4. Descrierea patrulaterelor utilizând definiții și proprietăți ale acestora, în configuraţii geometrice date
VII.CS2.5. Descrierea proprietăților cercului şi ale poligoanelor regulate înscrise într-un cerc
VII.CS2.6. Stabilirea relaţiei de asemănare între triunghiuri
VII.CS2.7. Aplicarea relaţiilor metrice într-un triunghi dreptunghic pentru determinarea unor elemente ale acestuia
VIII.CS2.1. Efectuarea unor operaţii cu intervale numerice reprezentate pe axa numerelor sau cu mulțimi definite printr-o proprietate a elementelor ei
VIII.CS2.2. Aplicarea unor reguli de calcul cu numere reale exprimate prin litere
VIII.CS2.3. Descrierea unei dependenţe funcţionale într-o situaţie dată, folosind diagrame, tabele sau formule
VIII.CS2.4. Reprezentarea, prin desen sau prin modele, a unor configuraţii spaţiale date
VIII.CS2.5. Prelucrarea unor date caracteristice ale corpurilor geometrice studiate în vederea calculării unor elemente ale acestora

CG3. Utilizarea conceptelor și a algoritmilor specifici în diverse contexte matematice

V.CS3.1. Utilizarea regulilor de calcul pentru efectuarea operaţiilor cu numere naturale şi pentru divizibilitate
V.CS3.2. Utilizarea de algoritmi pentru efectuarea operaţiilor cu fracţii ordinare sau zecimale
V.CS3.3. Determinarea perimetrelor, a ariilor (pătrat, dreptunghi) şi a volumelor (cub, paralelipiped dreptunghic) şi exprimarea acestora în unităţi de măsură corespunzătoare
VI.CS3.1. Utilizarea unor modalităţi adecvate de reprezentare a mulţimilor și de determinare a c.m.m.d.c. şi a c.m.m.m.c.
VI.CS3.2. Aplicarea unor metode specifice de rezolvare a problemelor în care intervin rapoarte, proporţii şi mărimi direct/invers proporţionale
VI.CS3.3. Aplicarea regulilor de calcul şi folosirea parantezelor în efectuarea operaţiilor cu numere întregi
VI.CS3.4. Utilizarea proprietăţilor operaţiilor pentru compararea și efectuarea calculelor cu numere raţionale
VI.CS3.5. Utilizarea unor proprietăţi referitoare la distanţe, drepte, unghiuri, cerc pentru realizarea unor construcții geometrice
VI.CS3.6. Utilizarea criteriilor de congruență și a proprietăților unor triunghiuri particulare pentru determinarea caracteristicilor unei configurații geometrice
VII.CS3.1. Utilizarea unor algoritmi şi a proprietăţilor operaţiilor în efectuarea unor calcule cu numere reale
VII.CS3.2. Utilizarea transformărilor echivalente în rezolvarea unor ecuaţii şi sisteme de ecuaţii liniare
VII.CS3.3. Alegerea metodei adecvate de reprezentare a problemelor în care intervin dependenţe funcţionale și reprezentări ale acestora
VII.CS3.4. Utilizarea proprietăţilor patrulaterelor în rezolvarea unor probleme
VII.CS3.5. Utilizarea proprietăților cercului în rezolvarea de probleme
VII.CS3.6. Utilizarea asemănării triunghiurilor în configurații geometrice date pentru determinarea de lungimi, măsuri și arii
VII.CS3.7. Deducerea relaţiilor metrice într-un triunghi dreptunghic
VIII.CS3.1. Utilizarea unor procedee matematice pentru operații cu intervale și rezolvarea inecuațiilor în $\mathbb{R}$
VIII.CS3.2. Utilizarea formulelor de calcul prescurtat şi a unor algoritmi pentru rezolvarea ecuaţiilor şi a inecuaţiilor
VIII.CS3.3. Reprezentarea în diverse moduri a unor funcții cu scopul caracterizării acestora
VIII.CS3.4. Folosirea unor proprietăţi de paralelism sau perpendicularitate pentru analizarea poziţiilor relative ale dreptelor și planelor
VIII.CS3.5. Alegerea metodei adecvate pentru calcularea unor caracteristici numerice ale corpurilor geometrice

CG4. Exprimarea în limbajul specific matematicii a informațiilor, concluziilor și demersurilor de rezolvare pentru o situaţie dată

V.CS4.1. Exprimarea în limbaj matematic aunor proprietăţi referitoare la comparări, aproximări, estimări şi ale operaţiilor cu numere naturale
VI.CS4.1. Exprimarea în limbaj matematic a unor situaţii concrete care se pot descrie utilizând mulţimile și divizibilitatea în $\mathbb{N}$
VII.CS4.1. Folosirea terminologiei aferente noţiunii de număr real (semn, modul, opus, invers)
VIII.CS4.1. Folosirea terminologiei aferente noţiunilor de mulțime, de interval numeric și de inecuații
V.CS4.2. Utilizarea limbajului specific fracţiilor/procentelor în situaţii date
VI.CS4.2. Exprimarea în limbaj matematic a relaţiilor şi a mărimilor care apar în probleme cu rapoarte, proporţii și mărimi direct sau invers proporţionale
VII.CS4.2. Redactarea rezolvării ecuaţiilor şi sistemelor de ecuaţii liniare
VIII.CS4.2. Exprimarea matematică a unor situaţii concrete prin calcul algebric
V.CS4.3. Transpunerea în limbaj specific a unor probleme practice referitoare la perimetre, arii, volume, utilizând transformarea convenabilă a unităţilor de măsură
VI.CS4.3. Redactarea etapelor de rezolvare a ecuaţiilor şi a inecuaţiilor studiate în mulţimea numerelor întregi
VII.CS4.3. Descrierea în limbajul specific matematicii a unor elemente de organizare a datelor
VIII.CS4.3. Utilizarea unui limbaj specific pentru formularea unor opinii referitoare la diferite dependențe funcţionale
VI.CS4.4. Redactarea etapelor de rezolvare a unor probleme, folosind operații în mulţimea numerelor raționale
VII.CS4.4. Exprimarea în limbaj geometric a noţiunilor legate de patrulatere
VIII.CS4.4. Descrierea în limbaj matematic a elementelor unei configurații geometrice
VI.CS4.5. Exprimarea, prin reprezentări geometrice sau în limbaj specific matematic, a noţiunilor legate de dreaptă, unghi şi cerc
VII.CS4.5. Exprimarea proprietăţilor cercului şi ale poligoanelor în limbaj matematic
VIII.CS4.5. Utilizarea unor termeni şi expresii specifice pentru descrierea proprietăţilor figurilor şi corpurilor geometrice
VI.CS4.6. Exprimarea în limbaj geometric simbolic şi figurativ a caracteristicilor triunghiurilor și ale liniilor importante în triunghi
VII.CS4.6. Exprimarea în limbaj matematic a proprietăţilor unor figuri geometrice folosind asemănarea
VII.CS4.7. Exprimarea în limbaj matematic a relaţiilor dintre elementele unui triunghi dreptunghic

CG5. Analizarea caracteristicilor matematice ale unei situaţii date

V.CS5.1. Analizarea unor situaţii date în care intervin numere naturale pentru a estima sau pentru a verifica validitatea unor calcule
V.CS5.2. Analizarea unor situaţii date în care intervin fracţii pentru a estima sau pentru a verifica validitatea unor calcule
V.CS5.3. Interpretarea prin recunoașterea elementelor, a măsurilor lor și a relațiilor dintre ele, a unei configurații geometrice dintr-o problemă dată
VI.CS5.1. Analizarea unor situaţii date în contextul mulţimilor și al divizibilității în $\mathbb{N}$
VI.CS5.2. Analizarea unor situaţii practice cu ajutorul rapoartelor, proporţiilor şi a colecţiilor de date
VI.CS5.3. Interpretarea unor date din probleme care se rezolvă utilizând numerele întregi
VI.CS5.4. Determinarea unor metode eficiente în efectuarea calculelor cu numere raţionale
VI.CS5.5. Analizarea seturilor de date numerice sau a reprezentărilor geometrice în vederea optimizării calculelor cu lungimi de segmente, distanţe, măsuri de unghiuri şi de arce de cerc
VI.CS5.6. Analizarea unor construcţii geometrice în vederea evidenţierii unor proprietăţi ale triunghiurilor
VII.CS5.1. Elaborarea de strategii pentru rezolvarea unor probleme cu numere reale
VII.CS5.2. Stabilirea unor metode de rezolvare a ecuațiilor sau a sistemelor de ecuații liniare
VII.CS5.3. Analizarea unor situaţii practice prin elemente de organizare a datelor
VII.CS5.4. Alegerea reprezentărilor geometrice adecvate în vederea optimizării calculării unor lungimi de segmente, a unor măsuri de unghiuri şi a unor arii
VII.CS5.5. Interpretarea unor proprietăți ale cercului și ale poligoanelor regulate folosind reprezentări geometrice
VII.CS5.6. Interpretarea asemănării triunghiurilor în configurații geometrice
VII.CS5.7. Interpretarea unor relaţii metrice între elementele unui triunghi dreptunghic

VIII.CS5.1. Interpretarea unei situaţii date utilizând intervale și inecuaţii
VIII.CS5.2. Interpretarea unei situaţii date utilizând calcul algebric
VIII.CS5.3. Analizarea unor funcţii în context intra și interdisciplinar
VIII.CS5.4. Alegerea reprezentărilor geometrice adecvate în vederea descrierii unor configuraţii spaţiale şi a calculării unor elemente metrice
VIII.CS5.5. Analizarea condiţiilor necesare pentru ca o configuraţie geometrică spațială să verifice anumite cerinţe date

CG6. Modelarea matematică a unei situaţii date, prin integrarea achizițiilor din diferite domenii

V.CS6.1. Modelarea matematică, folosind numere naturale, a unei situații date, rezolvarea problemei obţinute prin metode aritmetice şi interpretarea rezultatului
V.CS6.2. Reprezentarea matematică, folosind fracțiile, a unei situaţii date, în context intra și interdisciplinar (geografie, fizică, economie etc.)
V.CS6.3. Analizarea unor probleme practice care includ elemente de geometrie studiate, cu referire la unităţi de măsură şi la interpretarea rezultatelor
VI.CS6.1. Transpunerea, în limbaj matematic, a unor situaţii date utilizând mulţimi, operații cu mulțimi și divizibilitatea în $\mathbb{N}$
VI.CS6.2. Modelarea matematică a unei situaţii date în care intervin rapoarte, proporţii şi mărimi direct sau invers proporţionale
VI.CS6.3. Transpunerea, în limbaj algebric, a unei situaţii date, rezolvarea ecuației sau inecuației obținute și interpretarea rezultatului
VI.CS6.4. Interpretarea matematică a unor probleme practice prin utilizarea operaţiilor cu numere raţionale
VI.CS6.5. Interpretarea informaţiilor conţinute în reprezentări geometrice pentru determinarea unor lungimi de segmente, distanţe şi a unor măsuri de unghiuri/arce de cerc
VI.CS6.6. Transpunerea, în limbaj specific, a unei situaţii date legate de geometria triunghiului, rezolvarea problemei obţinute şi interpretarea rezultatului
VII.CS6.1. Modelarea matematică a unor situații practice care implică operații cu numere reale
VII.CS6.2. Transpunerea matematică a unor situații date, utilizând ecuații și/sau sisteme de ecuații liniare
VII.CS6.3. Transpunerea unei situații date într-o reprezentare adecvată (text, formulă, diagramă, grafic)
VII.CS6.4. Modelarea unor situații date prin reprezentări geometrice cu patrulatere
VII.CS6.5. Modelarea matematică a unor situații practice în care intervin poligoane regulate sau cercuri
VII.CS6.6. Implementarea unei strategii pentru rezolvarea unor situaţii date, utilizând asemănarea triunghiurilor
VII.CS6.7. Implementarea unei strategii pentru rezolvarea unor situaţii date, utilizând relații metrice în triunghiul dreptunghic
VIII.CS6.1. Rezolvarea unor situaţii date, utilizând intervale numerice sau inecuații
VIII.CS6.2. Interpretarea matematică a unor probleme practice prin utilizarea ecuaţiilor sau a formulelor de calcul prescurtat
VIII.CS6.3. Modelarea cu ajutorul funcţiilor a unor fenomene din viața reală
VIII.CS6.4. Modelarea unor situaţii practice în limbaj geometric, utilizând configurații spațiale
VIII.CS6.5. Interpretarea informațiilor referitoare la distanțe, arii și volume după modelarea printr-o configurație spațială a unei situații date din cotidian

Conținuturi asociate

Domeniul de conținut: Mulțimi. Numere
Subdomeniul: Mulțimi

- Descriere, notaţii, reprezentări; mulţimi numerice/nenumerice; relaţia dintre un element şi o mulţime; relaţii între mulţimi
- Mulțimi definite printr-o proprietate comună a elementelor lor
- Mulţimi finite, cardinalul unei mulţimi finite; mulţimi infinite
- Operaţii cu mulţimi: reuniune, intersecţie, diferenţă
- Intervale numerice şi reprezentarea lor pe axa numerelor; intersecţia şi reuniunea intervalelor

Subdomeniul: Mulțimea numerelor naturale
Operaţii cu numere naturale

- Scrierea şi citirea numerelor naturale; reprezentarea pe axa numerelor; compararea şi ordonarea

numerelor naturale; aproximări, estimări
- Adunarea numerelor naturale, proprietăţi; scăderea numerelor naturale
- Înmulţirea numerelor naturale, proprietăţi; factor comun
- Împărţirea cu rest zero a numerelor naturale; împărţirea cu rest a numerelor naturale
- Puterea cu exponent natural a unui număr natural; pătratul unui număr natural; reguli de calcul cu puteri; compararea puterilor; scrierea în baza 10; scrierea în baza 2 (fără operații)
- Ordinea efectuării operaţiilor şi folosirea parantezelor
- Ordinea efectuării operaţiilor; utilizarea parantezelor: rotunde, pătrate şi acolade
- Metode aritmetice de rezolvare a problemelor: metoda reducerii la unitate, metoda comparaţiei, metoda figurativă, metoda mersului invers, metoda falsei ipoteze

Divizibilitatea numerelor naturale
- Divizor; multiplu; divizori comuni; multipli comuni
- Criterii de divizibilitate cu: 2, 5, 10^n, 3 şi 9; numere prime; numere compuse
- Descompunerea numerelor naturale în produs de puteri de numere prime; aplicaţie: determinarea celui mai mare divizor comun (*c.m.m.d.c.*) şi a celui mai mic multiplu comun (*c.m.m.m.c.*); numere prime între ele
- Proprietăţi ale divizibilității în $\mathbb{N}$: $a|a$, unde $a\in\mathbb{N}$; $a|b$ şi $b|c\Rightarrow a|c$, unde $a,b,c\in\mathbb{N}$; $a|b$ şi $a|c\Rightarrow a|(b\pm c)$, unde $a,b,c\in\mathbb{N}$; $a|bc$ şi $(a,b)=1\Rightarrow a|c$, unde $a,b,c\in\mathbb{N}$

Subdomeniul: Mulțimea numerelor întregi
- Mulţimea numerelor întregi; opusul unui număr întreg; reprezentarea pe axa numerelor; modulul unui număr întreg; compararea şi ordonarea numerelor întregi
- Adunarea numerelor întregi, proprietăţi; scăderea numerelor întregi
- Înmulţirea numerelor întregi, proprietăţi
- Împărţirea numerelor întregi când deîmpărţitul este multiplu al împărţitorului
- Puterea cu exponent număr natural a unui număr întreg nenul; reguli de calcul cu puteri
- Ordinea efectuării operaţiilor şi folosirea parantezelor

Subdomeniul: Mulțimea numerelor raționale
- **Fracţii ordinare**; fracţii subunitare, echiunitare, supraunitare; procente; fracţii echivalente (prin reprezentări)
- Compararea fracţiilor cu acelaşi numitor/numărător; reprezentarea pe axa numerelor a unei fracţii ordinare
- Introducerea şi scoaterea întregilor dintr-o fracţie
- Amplificarea şi simplificarea fracţiilor; fracţii ireductibile
- Aducerea fracţiilor la un numitor comun; adunarea şi scăderea fracţiilor
- Înmulţirea fracţiilor, puteri; împărţirea fracţiilor
- Fracţii/procente dintr-un număr natural sau dintr-o fracţie ordinară
- **Fracţii zecimale**; scrierea fracţiilor ordinare cu numitori puteri ale lui 10 sub formă de fracţii zecimale; transformarea unei fracţii zecimale cu un număr finit de zecimale nenule în fracţie ordinară
- Aproximări; compararea, ordonarea şi reprezentarea pe axa numerelor a unor fracții zecimale cu un număr finit de zecimale nenule
- Adunarea şi scăderea fracţiilor zecimale cu un număr finit de zecimale nenule
- Înmulţirea fracţiilor zecimale cu un număr finit de zecimale nenule
- Împărţirea a două numere naturale cu rezultat fracţie zecimală; transformarea unei fracţii ordinare într-o fracţie zecimală; periodicitate
- Împărţirea unei fracţii zecimale cu un număr finit de zecimale nenule la un număr natural nenul; împărţirea a două fracţii zecimale cu un număr finit de zecimale nenule
- Transformarea unei fracţii zecimale periodice în fracţie ordinară
- Metode aritmetice pentru rezolvarea problemelor cu fracții în care intervin și unități de măsură pentru lungime, arie, volum, capacitate, masă, timp și unități monetare
- **Număr raţional**; mulţimea numerelor raţionale; reprezentarea numerelor raţionale pe axa numerelor, opusul unui număr raţional; modulul; compararea şi ordonarea numerelor raţionale
- Adunarea numerelor raţionale; proprietăţi; scăderea numerelor raţionale

- Înmulţirea numerelor raţionale; proprietăţi; împărţirea numerelor raţionale; puterea cu exponent număr întreg a unui număr raţional nenul; reguli de calcul cu puteri
- Ordinea efectuării operaţiilor şi folosirea parantezelor

Subdomeniul: Mulțimea numerelor reale

- Rădăcina pătrată a pătratului unui număr natural; estimarea rădăcinii pătrate dintr-un număr raţional
- Scoaterea factorilor de sub radical; introducerea factorilor sub radical
- Numere iraţionale, exemple; mulţimea numerelor reale; incluziunile $\mathbb{N}\subset\mathbb{Z}\subset\mathbb{Q}\subset\mathbb{R}$; modulul unui număr real (definiţie, proprietăţi); compararea şi ordonarea numerelor reale; reprezentarea numerelor reale pe axa numerelor prin aproximări
- Operaţii cu numere reale (adunare, scădere, înmulţire, împărţire, puteri cu exponent număr întreg); raţionalizarea numitorului de forma $a\sqrt{b}$
- Media aritmetică ponderată a n numere reale, $n\geq 2$; media geometrică a două numere reale pozitive

Domeniul de conținut: Algebră

Subdomeniul: Calcul algebric

- Operații cu numere reale reprezentate prin litere (adunare, scădere, înmulţire, împărţire, ridicare la putere); reducerea termenilor asemenea
- Formule de calcul prescurtat

$(a\pm b)^2=a^2\pm 2ab+b^2$, unde $a, b\in\mathbb{R}$

$(a-b)(a+b)=a^2-b^2$, unde $a, b\in\mathbb{R}$

- Descompuneri în factori utilizând reguli de calcul în $\mathbb{R}$ (factor comun, grupare de termeni, formule de calcul prescurtat)
- Fracţii algebrice; operații cu acestea (adunare, scădere, înmulțire, împărțire, ridicare la putere)

Subdomeniul: Ecuații. Inecuații. Sisteme de ecuații

- Transformarea unei egalități într-o egalitate echivalentă; identităţi
- Ecuaţii de forma $ax+b=0$, unde $a, b\in\mathbb{R}$; mulţimea soluţiilor unei ecuaţii; ecuaţii echivalente
- Sisteme de două ecuaţii liniare cu două necunoscute; rezolvare prin metoda substituţiei şi/sau prin metoda reducerii
- Probleme care se rezolvă cu ajutorul ecuaţiilor sau a sistemelor de ecuaţii liniare
- Inecuaţii de forma $ax+b\geq 0$, $(\leq,<,>)$, unde $a, b\in\mathbb{R}$

Subdomeniul: Funcții

- Produsul cartezian a două mulţimi nevide; sistem de axe ortogonale în plan; reprezentarea într-un sistem de axe ortogonale a unor perechi de numere reale; reprezentarea punctelor într-un sistem de axe ortogonale; distanţa dintre două puncte din plan

Domeniul de conținut: Geometrie

Subdomeniul: Noțiuni geometrice fundamentale în plan și spațiu, lungimi de segmente, măsuri de unghiuri

- Puncte, drepte, plane, semiplan, semidreaptă, segment: convenţii de notare, reprezentări, determinarea dreptei, determinarea planului, relaţii între puncte, drepte şi plane (descriere, reprezentare, notaţii[1])
- Poziţiile relative ale unui punct faţă de o dreaptă; puncte coliniare; „prin două puncte distincte trece o dreaptă şi numai una”; poziţiile relative a două drepte: drepte concurente, drepte paralele
- Drepte paralele (definiţie, notaţie); axioma paralelelor; criterii de paralelism (unghiuri formate de două drepte paralele cu o secantă); aplicații practice în poligoane și corpuri geometrice
- Distanţa dintre două puncte; lungimea unui segment; segmente congruente; mijlocul unui segment; simetricul unui punct faţă de un punct
- Unităţi de măsură pentru lungime; unităţi de măsură pentru arie; unităţi de măsură pentru volum; transformări ale unităților de măsură
- Unghi: definiţie, notaţii, elemente; interiorul unui unghi, exteriorul unui unghi; măsura unui unghi[2], unghiuri congruente; clasificări de unghiuri: unghi drept, unghi ascuţit, unghi obtuz; unghi nul, unghi alungit; calcule cu măsuri de unghiuri exprimate în grade şi minute sexagesimale
- Unghiuri opuse la vârf, congruenţa lor; unghiuri formate în jurul unui punct, suma măsurilor lor;

unghiuri suplementare, unghiuri complementare; unghiuri adiacente; bisectoarea unui unghi
- Drepte perpendiculare în plan (definiţie, notaţie); oblice; aplicații practice în poligoane și corpuri geometrice; distanţa de la un punct la o dreaptă; mediatoarea unui segment; simetria faţă de o dreaptă

Subdomeniul: Figuri geometrice: triunghiul, patrulatere, cercul

- **Triunghiul**: definiţie, elemente; clasificare; perimetru; suma măsurilor unghiurilor unui triunghi; unghi exterior unui triunghi, teorema unghiului exterior; inegalităţi între elementele triunghiului
- Linii importante în triunghi: bisectoarele unghiurilor unui triunghi: concurenţa, cercul înscris în triunghi; mediatoarele laturilor unui triunghi: concurenţă, cercul circumscris unui triunghi; înălţimile unui triunghi: definiţie, construcţie, concurenţa; medianele unui triunghi: definiţie, construcţie, concurenţa
- Congruenţa triunghiurilor oarecare: criterii de congruenţă a triunghiurilor: LUL, ULU, LLL; criteriile de congruenţă a triunghiurilor dreptunghice: CC, IC, CU, IU; metoda triunghiurilor congruente, aplicaţii: proprietatea punctelor de pe bisectoarea unui unghi/mediatoarea unui segment
- Proprietăţi ale triunghiului isoscel; proprietăți ale triunghiului echilateral; proprietăţi ale triunghiului dreptunghic (cateta opusă unghiului de $30°$, mediana corespunzătoare ipotenuzei – teoreme directe şi reciproce)
- Segmente proporţionale; teorema paralelelor echidistante; teorema lui Thales; reciproca teoremei lui Thales; împărţirea unui segment în părţi proporţionale cu numere (segmente) date
- Triunghiuri asemenea; criterii de asemănare a triunghiurilor; teorema fundamentală a asemănării, aplicații: raportul ariilor a două triunghiuri asemenea, aproximarea în situații practice a distanţelor folosind asemănarea
- Proiecţii ortogonale pe o dreaptă; teorema înălţimii; teorema catetei; teorema lui Pitagora; reciproca teoremei lui Pitagora
- Noţiuni de trigonometrie în triunghiul dreptunghic: sinusul, cosinusul, tangenta şi cotangenta unui unghi ascuţit
- Rezolvarea triunghiului dreptunghic; aplicaţii: calculul elementelor (latură, apotemă, arie, perimetru) în triunghiul echilateral, în pătrat și în hexagonul regulat; aproximarea în situații practice a distanţelor folosind relații metrice
- **Patrulaterul** convex; suma măsurilor unghiurilor unui patrulater convex
- Paralelogramul: proprietăţi; aplicaţii în geometria triunghiului: linie mijlocie în triunghi, centrul de greutate al unui triunghi
- Paralelograme particulare: dreptunghi, romb, pătrat; proprietăţi
- Trapezul, clasificare, proprietăţi; linia mijlocie în trapez; trapezul isoscel, proprietăţi
- Perimetre și arii: paralelogram, paralelograme particulare, triunghi, trapez
- **Cerc**; elemente în cerc: centru, rază, coardă, diametru, arc de cerc; unghi la centru; unghi înscris în cerc; măsuri; coarde şi arce în cerc, proprietăţi: la arce congruente corespund coarde congruente şi reciproc, diametrul perpendicular pe o coardă, arce cuprinse între coarde paralele, coarde egal depărtate de centru; tangente dintr-un punct exteior la un cerc; lungimea cercului şi aria discului
- Poziţiile unei drepte faţă de un cerc; poziţiile relative a două cercuri
- Poligoane regulate înscrise într-un cerc

Subdomeniul: Corpuri geometrice

- Corpuri geometrice: piramida, piramida regulată, tetraedrul regulat; prismă dreaptă, paralelipiped dreptunghic, cub; cilindru circular drept; con circular drept; reprezentare, elemente caracteristice, desfășurări
- Paralelism: drepte paralele, unghiul a două drepte, dreaptă paralelă cu un plan, plane paralele, aplicații: secţiuni paralele cu baza în corpurile geometrice studiate; trunchiul de piramidă şi trunchiul de con circular drept
- Perpendicularitate: drepte perpendiculare în spațiu, dreaptă perpendiculară pe un plan, aplicații: înălţimea unei piramide, înălțimea unui con circular drept, distanţa dintre două plane paralele, înălţimea prismei drepte, a paralelipipedului dreptunghic, a cilindrului circular drept, a trunchiului de piramidă/con circular drept; plane perpendiculare, aplicații: secțiuni diagonale, secțiuni axiale în corpurile studiate; proiecţii de puncte, de segmente şi de drepte pe un plan; unghiul dintre o dreaptă şi un plan, aplicație: lungimea proiecției unui segment;

- Distanţe şi măsuri de unghiuri pe feţele sau în interiorul corpurilor geometrice studiate

Domeniul de conținut: Organizarea datelor, probabilități și elemente de statistică matematică
Subdomeniul: Rapoarte. Proporții

- Rapoarte; proporţii; proprietatea fundamentală a proporţiilor; determinarea unui termen necunoscut dintr-o proporţie; proporţii derivate
- Şir de rapoarte egale; mărimi direct proporţionale; mărimi invers proporţionale; regula de trei simplă

Subdomeniul: Organizarea datelor, probabilități și elemente de statistică matematică

- Elemente de organizare a datelor; reprezentarea datelor prin grafice în contextul proporţionalităţii; reprezentarea datelor cu ajutorul unor softuri matematice; probabilităţi (aplicaţie la rapoarte)
- Probleme de organizare a datelor; frecvenţă; date statistice organizate în tabele, grafice cu bare şi/sau cu linii; media unui set de date statistice; poligonul frecvenţelor
- Elemente de statistică: indicatorii tendinţei centrale (frecvenţă, medie, mediană, mod şi amplitudine a unui set de date)

Notă: Conținuturile vor fi abordate din perspectiva competențelor specifice.

[1] Notația AB reprezintă dreapta AB, segmentul AB, lungimea segmentului AB sau distanța de la punctul A la punctul B, în funcție de context.
[2] Notația $\sphericalangle AOB$ reprezintă atât unghiul AOB, cât și măsura unghiului AOB, în funcție de context.

MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII

CENTRUL NAȚIONAL PENTRU CURRICULUM ȘI EVALUARE

Anexa nr. 04 la OMEC 6058/2025

PROGRAMA SIMULARII
EVALUARII NAȚIONALE
PENTRU ABSOLVENȚII CLASEI A VIII-A
ÎN ANUL ȘCOLAR 2025-2026

PENTRU DISCIPLINA LIMBA ŞI LITERATURA MAGHIARĂ MATERNĂ

A vizsgaprogram az érvényben levő, 3393 / 28.02.2017 számmal jóváhagyott Magyar nyelv és irodalom tanterv alapján készült. A kompetencia alapú tantervvel összehangban a kimeneti követelményrendszer a tantervi alapkompetenciák, a hozzájuk tartozó specifikus kompetenciák és részrendszereik (képesség- és készségrendszerek, ismeretkészletek) értékelését, mérését célozza. A program szerkezete a tantervi követelményrendszer szerint a következőképpen épül fel: az alapkompetenciák mentén a specifikus kompetenciák alrendszerében követhetőek az adott képesség-, készségrendszer összetevőire vonatkozó követelmények, ezeknek rendelődnek alá az eszköztudás részeként a tartalmak.

Alapkompetenciák:
1. Írott szövegek értése és értelmezése

Specifikus kompetenciák	**Képességek, készségek és tartalmak**	
Különböző típusú nyomtatott szövegek értő/értelmező olvasása	A leíró és elbeszélő szövegek sajátosságainak felismerése a beszélői/elbeszélői nézőpont megfigyelése; a történetmondás lineáris rendjének megfigyelése; explicit és implicit információk visszakeresése a szövegből; részletek társítása nevekhez, helyszínekhez; szavak, kifejezések magyarázata; egyszerűbb ok-okozati összefüggések felismerése; a téma megragadása; kulcsszavak kikeresése a szövegből; szövegtömörítés a lényeg/fő gondolat kiemelésével és átfogalmazásával; a lényeges és a kiegészítő/részletező információk elkülönítése; az összetartozó információk kapcsolása; ismeretterjesztő szövegek tartalmának összefoglalása; a tényállítások és a hipotézisek/vélemények megkülönböztetése	*Elbeszélő szövegek: helyszín és szereplők; az események lineáris, időbeli elrendezése az elbeszélő szövegben; tárgyilagos és személyes nézőpont. A leíró szöveg rendezőelve: általános és egyedi jegyek; lényeges és kevésbé lényeges jellemzők; egész-rész, fentről le–lentről fel, körkörös szerveződés. Epikus szövegek: narrátor, cselekmény, szereplők/ szereplőcsoportok; egyszerű tér- és idővonatkozások az epikus szövegekben; a beszélő és szerző viszonya az epikus szövegekben; az elbeszélői nézőpont: külső és belső nézőpont; elbeszélői és szereplői nézőpontok az epikus szövegekben, az epikus művek cselekményszerkezete*; *Lírai szövegek: líra, líraiság; az érzelmek közvetett és közvetlen kifejezése; a lírai szöveg hangulata; vershangzás: ritmus, rím, rímfajták*
Az irodalmi szöveg nyelvi megalkotottságának felismerése	A szóképek lehetséges jelentéseinek/asszociációs lehetőségeinek föltárása, kapcsolatteremtés a retorikai alakzatok, a szóképek, a hasonlat és a szöveghatás/-hangulat között; az epikai közlésformák (elbeszélő, leíró, párbeszédes, monologikus) szövegbeli funkcióinak megfigyelése és	*Szóképek és alakzatok: hasonlat, megszemélyesítés, metafora; felsorolás, ismétlés, ellentét, retorikai kérdés, halmozás, párhuzam, fokozás, túlzás, felkiáltás. Közlésformák: párbeszédes, elbeszélő, leíró. A szereplők rendszere: főszereplők, mellékszereplők, epizódszereplők. A jellemteremtés eljárásai:*

	értelmezése; a hősteremtés eljárásainak és a jellemzés fajtáinak megfigyelése	*közvetlen − narrátor, más szereplő általi − és közvetett − beszéltetés, cselekedtetés, környezet − jellemzés; cselekvő és nem cselekvő hős, statikus és változó jellem; késleltetés, előreutalás, sejtetés az epikus szövegekben*
Az olvasói tapasztalatok működtetése a különböző műfajú irodalmi szövegek befogadásában	Lírai és epikus műfajok felismerése; a műfaj jellemző sajátosságainak felismerése, a téma és műfaj összefüggéseinek felismerése; a műfaj és a hangnem/hangnemek közti összefüggés felfedezése	*Irodalmi műfajok: dal, leíró költemény, életkép, ballada, mese és mesefajták, monda és mondaváltozatok, humoreszk, novella, ifjúsági regény, regény, napló, levél, anekdota. Hangnemek: tárgyilagos, személyes, humoros, komikus, tragikus, ironikus, ünnepélyes, patetikus, elégikus*
Külső tényvonatkozások és fiktív mozzanatok megkülönböztetése különböző szövegekben	A köznapi szövegek valóságvonatkozásainak megfigyelése; tényállítások és hipotézisek/ vélemények/ ízlésítéletek megkülönböztetése; a valószerű és valószerűtlen, illetve valósnak tűnő elemek megkülönböztetése, a valóságot átformáló/torzító eljárások felismerése; a művön kívüli valóságnak megfeleltethető és a fiktív elemek elkülönítése; a manipulatív szándék felismerése; a fiktív tér, a fiktív idő és a fiktív cselekménymozzanatok felismerése, a reális élethelyzet/léttapasztalat felismerése az irodalmi mű fiktív világában; motívumok kontextuális vizsgálata	*Nézőpont: az objektív és szubjektív leírás eszköztára. A tárgyilagos és személyes nézőpont kifejezőeszközei. Tömegkommunikáció és manipuláció; tény és vélemény*
Az irodalmi szöveg értékviszonyainak felismerése	A szereplők által közvetített értékek/értékrendek azonosítása az elbeszélő szövegekben	*Alapvető erkölcsi értékek: anyagi értékek, szellemi értékek, erkölcsi értékek, érzelmi értékek*

2. Írásbeli szövegalkotás

Specifikus kompetenciák	Képességek, készségek és tartalmak	
Különböző típusú szövegek alkotása a kommunikációs funkciók működtetésével	Történet összefoglalása/újraírása a címzett és nézőpont megváltoztatásával; szövegtranszformáció: párbeszédből elbeszélés, elbeszélésből párbeszéd, megadott szöveghez eltérő befejezés illesztése, a történet folytatása, egy-egy szereplő további sorsának elképzelése, szöveg szűkítése, bővítése; bekezdések írása megadott tételmondattal, megadott kulcsszavak használatával, kezdő és/vagy zárómondattal Tárgyleírás, helyleírás valóságos vagy elképzelt helyszínről; tájleírás; személyleírás; jellemzés	*Elbeszélő szövegek: kronologikus beszámoló, történetmondás, személyes történetmondás, napló, internetes napló, útirajz, tudósítás,* élménybeszámoló) *Leíró szövegek: személyleírás, jellemzés, önjellemzés, tárgyleírás, helyleírás, ismertetés, ismeretterjesztő szövegek*
Reflektált szövegalkotás különböző beszédhelyzetekben, a beszédhelyzethez igazodó komplex szövegek alkotása	Véleménynyilvánítás az értékítélet indoklásával, érvek felkutatása, rendszerezése; az érvek meggyőző megformálása; érvek és ellenérvek egymás mellé állítása; konklúzió	*Dokumentum szövegek: tájékoztató, utasító és meggyőző szövegek, ajánlás. Hagyományos magánlevél, e-mail, ajánlások, naplóbejegyzés*
A kommunikációs helyzethez igazodó tudatos válogatás a stílusjegyek és regiszterek között	A beszédszándéknak megfelelő, kulturált nyelvi regiszter megválasztása	*Szövegalkotás megadott témában, céltételezés/funkció: az írói szándék és a címzett (egyén, csoport, nyilvánosság) figyelembevétele; nézőpont, állásfoglalás, meggyőzés*
Helyesírás	Helyesírási készségek alkalmazása önállóan alkotott szövegekben	*Mondatfajták és írásjelek; az egyszerű és az összetett mondat központozása; a párbeszéd és az idézet írásmódja; a hangok hosszúságának szabályzatnak megfelelő jelölése a begyakorolt szókészlet körében; az egybeírás és különírás gyakoribb típusai; az ismertebb személynevek, intézménynevek, egyszerűbb*

		földrajzi nevek helyesírása; hangjelölés a gyakrabban előforduló idegen szavakban; a számok betűkkel való írása, keltezés, számneves szerkezetek egybe- és különírása; az igealakokkal, főnevek, melléknevek és névmások alakjával kapcsolatos helyesírási készségek; szóelválasztás

3. A nyelvi megformálásra való érzékenység és igényesség a szóbeli és írásbeli kommunikációban

Specifikus kompetenciák	**Képességek, készségek és tartalmak**	
Az elemi mondat nyelvi megformálásának mint viszonyrendszernek a megértése	Események időbelisége és időrendisége, az események nem tényszerű voltára utaló nyelvi eszközök, a tagadás és negatív jellemzés nyelvi eszközei	*Események időben lehorgonyzásának nyelvi eszközei, az időre jelöletlen igealakok értelmezése, időjelölés az igei és névszói állítmányú mondatban; kronológia. Módra jelölt igealakok, -hat/-het képzős igék, módosítószók. A negatív jellemzés eszközei*
	Események, körülmények és résztvevők leképeződése a mondat egységeire (A mondat struktúrája: az ige és vonzatai, mondatrészek; az igekötők és egyéb igemódosítók; igei poliszémia; műveltető, kölcsönös, visszaható ige és vonzatai); a mondat szerkezeti egységeinek (mondatrészeknek) egymástól való függése	*Eseményszerkezet és mondatszerkezet. Az ige alanyi vonzata: a főnévi csoport jelöletlensége; személyes névmás és A–Á egyeztetés. Az ige tárgyi vonzata: a tárgyi szerepű főnévi csoport esetragja; tárgyas igék és a határozottsági egyeztetés. A határozói szerepű főnévi csoport mint vonzat vagy szabad bővítmény; esetragok, névutók a határozói főnévi csoporton; határozószók. Bővítmények összefüggései: visszaható és kölcsönös névmás. Névszói (főnévi és melléknévi) állítmány és vonzatai; birtoklásállítás és birtokos névmás*
	Az események szereplőire való utalások nyelvi eszközei	*A főnévi csoport belső szerkezete: névelő és referencialitás; köznév és tulajdonnév; névmások: személyes névmás ragos és névutós alakja, deiktikus szerepű mutató névmás, általános és határozatlan névmás. Főnévi*

		módosítók – „jelzők” – : melléknévi és melléknévi igenévi módosító, számnévi módosító, főnévi módosító. Birtokos szerkezet, mint forma: egyeztetés, a birtok alakja, birtok és birtokos többessége. Mennyiség és számosság kifejezése: szám, számlálószó, többesjelek.)
Mondat- és szövegépítő eljárások jelentésének levezetése nyelvi szerkesztési jellemzők mentén	A szórend, a szó- és mondathangsúly és a mondatjelentés kétirányú viszonyai	*Hangsúly, hanglejtés: szóhangsúly, mondathangsúly, főhangsúly, kontrasztív hangsúly; grammatikai és kontextuális kötöttségek a hangsúlyozásban; mondatfajta-jelölő dallamívek. Szórendi lehetőségek és a kontextus; névmások és topiktartás/-váltás, kontrasztivitás*
	Több esemény/jelenet nyelvi megjelenítése, a mondategész jelentése és a mondatok összefűzési módja közötti kapcsolat	*Egyszerű mondat és igenevek. Összetett mondat. Mellérendelés és mellérendelő mondat: kapcsolatos mellérendelés, kronológia; ellentétes mellérendelés, elvárás és elvárástörlés; választó mellérendelés; következtető és magyarázó mellérendelés, ok és okozat. Kötőszók. Alárendelő mondat: mutató névmás és utalószói funkció, vonatkozó névmás mint kötőszó, egyéb kötőszók; feltételesség és hasonlítás kifejezése mellékmondatokkal. Mondatsorrend és közbeékelés.)*
	Különböző kommunikációs szempontoknak megfelelő szövegek alkotása és szövegtranszformáció	*Beszédcselekvések és beszédaktusok nyelvi markerei. Beszédszádékok és beszédaktusok. Egyes beszédaktusok sajátos szóosztályai: indulatszó, kérdőszó – „névmás” –, tagadó- és tiltószó; mondatfajták. A társas érintkezés formulái, udvariassági repertoár, regiszterek, nyelvváltozat. Szövegszerűség, grammatikai kapcsolóelemek; A szöveg mikro- és makroszerkezete; témafolytonosság, kulcsszó, tételmondat; szövegpanelek:*

		közmondások, szólásmondások, szavajárás, kifejezések stb. Makroszerkezeti egység és szövegtípus.)
A szókészlet változásának és változatosságának, valamint a szavak szerkesztettségének felismerése	A nyelvi állandóság és változás jelenségei	*Az elemkészlet változása és változatai időben: elavult szavak és jelentések, új szavak és jelentések; belső szóalkotás: szóképzés, szóösszetétel; kölcsönzés, jelentésváltozás*
	A szavak jelentése, használati köre, a regiszter, az írott és beszélt nyelvi stílusok jellemző szókészlete	*Jelentés és kontextus. A jelentésmező tagolása. Állandósult szókapcsolat: idióma, helyzetmondat, klisé. Lexikális döntések: regiszter, nézőpont, szóhangulat, jelentésárnyalatok; jelentéstani kapcsolatok: szinonímia, antonímia, metaforikus jelentéskiterjesztés. Kihagyásos szerkezetek és metonimikus jelentéskiterjesztés. Grammatikai és írásbeli homonímia*
	A szókincs rétegzettsége, nyelvváltozatok szókincsbeli és jelentésbeli eltérései	*Az elemkészlet változatai társadalmi térben és földrajzi térben. A csoportidentitás nyelvi jelölői*
A társas-társadalmi együttéléshez szükséges nyelvi magatartás magánjellegű és kisközösségi helyzetekben	Beszédszándékok és egyes gyakori beszédcselekvések nyelvi repertoárja, a nyelv másokra gyakorolt hatása, a szövegek hatásmechanizmusa	*Beszédszándékok. Beszédcselekvések és beszédaktusok. Szövegtípusok. Szöveg és regiszter. Szöveg és stílus.*)
	Tényállítások és hipotézisek/vélemények, szövegben ki nem fejtett tartalmak	*Háttérmondatok. Az irónia mint beszédszándék. Nyelvi manipuláció és meggyőzési stratégiák*
	Nyelvváltozatok közötti eltérések a szöveg, a mondat, a szóalak vagy a hangzás szintjén, a különböző változatok értéke, a kódváltás	*Szöveg és helyzet. Szöveg és nyelvváltozat: regionális nyelvváltozat, kontaktusváltozat, sztenderd. Nyelvváltozat és identitás. A nyelvváltozatok és társadalmi megítélésük a beszédhelyzet függvényében*

MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII

CENTRUL NAȚIONAL PENTRU CURRICULUM ȘI EVALUARE

Anexa nr. 05 la OMEC 6058/2025

PROGRAMA SIMULARII
EVALUARII NAȚIONALE
PENTRU ABSOLVENȚII CLASEI A VIII-A
ÎN ANUL ȘCOLAR 2025-2026

PENTRU DISCIPLINA LIMBA ŞI LITERATURA GERMANĂ MATERNĂ

I. STATUTUL DISCIPLINEI

Limba şi literatura germană maternă are, în cadrul Evaluării Naționale pentru absolvenții clasei a VIII-a, statut de disciplină obligatorie pentru elevii care au urmat cursurile gimnaziale în limba maternă.
Prezenta programă vizează evaluarea competențelor elevilor de receptare a mesajului scris, din texte literare, în scopuri diverse, de exprimare scrisă și de utilizare corectă şi adecvată a limbii germane materne în producerea de mesaje scrise, în diferite contexte de realizare, cu scopuri diverse. Deoarece competențele de evaluat sunt ansambluri de cunoștințe, deprinderi şi atitudini formate în clasele a V-a - a VIII-a, subiectele din cadrul Evaluării Naționale pentru absolvenții clasei a VIII-a vor evalua atât competențele specifice, cât și conținuturile asociate acestora, conform programei școlare aprobate prin ordinul cu nr. 3393/28.02.2017.
Evaluarea Națională pentru absolvenții clasei a VIII-a la disciplina limba şi literatura germană maternă are în vedere viziunea comunicativ-pragmatică, abordarea funcțională şi aplicativă a elementelor de construcție a comunicării, cu accent pe identificarea rolului acestora în construirea mesajelor şi pe utilizarea lor corectă şi adecvată în propria exprimare scrisă. Sarcinile de lucru vizează exerciţii de tip analitic (de recunoaştere, de motivare, de diferențiere) şi de tip sintetic (de modificare, de completare, de exemplificare, de construcție) şi de evidenţiere a aspectelor ortografice şi de punctuaţie, în situațiile care impun o asemenea abordare. Prin sarcinile de lucru se urmărește atât înțelegerea unui text literar dat (identificarea unor trăsături ale textului şi exprimarea unui punct de vedere asupra acestora etc.), precum şi redactarea de către elev a unor compuneri vizând scrierea despre un text literar (rezumat, caracterizare de personaj, comentarea sumară a unor secvenţe, exprimarea unui punct de vedere privind ideile sau structurarea textului etc.). De asemenea, sarcinile de lucru vor avea în vedere evaluarea competenţelor de redactare a unor texte argumentative (motivarea apartenenței la o specie literară).

II. COMPETENȚE DE EVALUAT

Tabelul de mai jos cuprinde atât competențele generale care vizează receptarea şi redactarea mesajelor scrise din programa școlara, cât și detalierile lor în competențele specifice şi conținuturile asociate urmărite în cadrul Evaluării Naționale pentru absolvenții clasei a VIII-a la limba și literatura germană maternă.

1. Gelesenes verstehen und mit Texten umgehen

Spezifische Kompetenzen	Lerninhalte
1.1. Einem Text gezielt Informationen entnehmen	*- Schlüsselwörter herausschreiben* *- Wortfamilien/Synonyme/Antonyme in gelesenen Texten finden* *- den Titel eines Textes erklären* *- gattungsspezifische Merkmale eines Textes erarbeiten: Märchen, Fabel, Ballade, Kurzgeschichte* *- Stilmittel in einer Ballade identifizieren: Epitheton, Vergleich, Aufzählung, Wiederholung, Personifikation, Alliteration, Hyperbel* *- die Struktur einer Ballade erkennen: Strophe, Reim, dramatischer Aufbau* *- die Problematik des Textes erkennen*

2. Texte situationsgerecht verfassen

Spezifische Kompetenzen	Lerninhalte
2.1 Texte mit vorgegebener Struktur verfassen	*- einen Brief persönlichen Inhalts verfassen* *- einen Tagebucheintrag verfassen* *- eine Gestalt anhand von äußeren und inneren Merkmalen charakterisieren* *- einen Textinhalt aus verschiedenen Erzählperspektiven wiedergeben* *- einen Text sinnvoll fortsetzen* *- kurze Dialoge verfassen* *- die eigene Meinung schriftlich äußern* *- eine Vorgeschichte zu einem Text schreiben* *- ein anderes Ende zu einem Text schreiben* *- einen Text, der die Gedanken und Gefühle einer Figur ausdrückt, verfassen* *- Hauptgedanken formulieren* *- einen Text nacherzählen* *- Fragen zur Klärung von Sinnzusammenhängen formulieren und beantworten* *- den Inhalt eines Textes in chronologischer Reihenfolge mit eigenen Worten zusammenfassen* *- die Merkmale der Inhaltsangabe beachten; die Einleitung einer Inhaltsangabe formulieren und dabei folgende Elemente angeben: Textart, Titel, Autor/in, Thema; die Inhaltsangabe im Präsens verfassen; keine direkte Rede und keine Einzelheiten einbauen; zum Inhalt keine persönliche Meinung äußern*
2.2 Beim Verfassen von Texten einen angemessenen Wortschatz gebrauchen	*- Präfixe und Suffixe richtig gebrauchen* *- neue Wörter durch Zusammensetzung bilden* *- Wortfamilien bilden* *- Homonyme in bedeutungstragenden Sätzen verwenden* *- die Bedeutung der Wörter in verschiedenen Kontexten erschließen* *- Wortfelder zusammenstellen und erweitern* *- treffende und differenzierte Ausdrucksweisen (Synonyme, Antonyme) gebrauchen* *- abgeleitete und zusammengesetzte Wörter voneinander unterscheiden und bedeutungsgemäß in Sätze einbauen*
2.3 Morphosyntaktische und orthografische Gesetzmäßigkeiten in Texten anwenden	***Interpunktion und Orthografie*** *- Regeln zur Zeichensetzung anwenden: Punkt, Ausrufezeichen, Fragezeichen am Satzende, Doppelpunkt vor angekündigter direkter Rede und bei Aufzählungen, Anführungszeichen bei direkter Rede, Beistrich bei Aufzählungen und vor den meisten Konjunktionen, Kommas in Satzgefügen* *- Regeln zur Rechtschreibung anwenden: die Dehnung der Vokale, die Schreibung des [s]-Lautes, die*

	Verdoppelung der Konsonanten, der Gebrauch von das-dass, gleich- und ähnlich klingende Konsonanten, die Groß- und Kleinschreibung ***Morphologie*** *- Substantiv und Artikel: Numerus, Genus, Deklination mit Schwerpunkt Dativ und Akkusativ* - Gebrauch der Präpositionen mit dem richtigen Fall - die Deklination des Adjektivs *- das Pronomen: Personal-, Possessiv- und Relativpronomen* *- das Verb und seine Zeitformen (Präsens – Präteritum – Perfekt - Plusquamperfekt - Futurum I)* *- die Modalverben und ihre Zeitformen (Präsens und Präteritum)* *- die feste Verbindung zwischen Verb und Präposition anwenden* *- Konjunktivformen bilden und situationsbezogen verwenden (Konjunktiv I - indirekte Rede; Konjunktiv II - irrealer Komparativ- und Konditionalsatz, Wunschsatz)* *- die Zeitformen des Vorgangspassivs bilden: Präsens, Präteritum, Perfekt und Futur I* - das Aktiv ins Vorgangspassiv umwandeln und umgekehrt ***Syntax*** *- die Satzglieder erkennen: Subjekt, Prädikat (einteilig und mehrteilig), Objekte (Akkusativ-, Dativ-, Präpositionalobjekt), Temporal-, Konditional-, Kausalbestimmung* - das *Attribut als Satzgliedteil: adjektivisches und substantivisches Attribut (Genitivattribut, Präpositionalattribut,* Apposition) *- Inhalt der Nebensätze: Subjektsatz, Objektsatz, Attributsatz, Temporalsatz (der Vor-, Gleich- und Nachzeitigkeit), Konditionalsatz und Kausalsatz* *- Form der Nebensätze: eingeleitet (Konjunktionalsatz, Relativsatz, indirekter Fragesatz), nicht eingeleitet (verkappter Nebensatz, Infinitivgruppe)* *- Nebensätze (Subjektsatz, Objektsatz, Attributsatz, Temporalsatz, Konditionalsatz, Kausalsatz) in Satzglieder umwandeln und umgekehrt*

MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII

CENTRUL NAȚIONAL PENTRU CURRICULUM ȘI EVALUARE

Anexa nr. 06 la OMEC 6058/2025

PROGRAMA SIMULARII
EVALUARII NAȚIONALE
PENTRU ABSOLVENȚII CLASEI A VIII-A
ÎN ANUL ȘCOLAR 2025-2026

PENTRU DISCIPLINA LIMBA ŞI LITERATURA UCRAINEANĂ MATERNĂ

I. STATUTUL DISCIPLINEI

Limba şi literatura ucraineană maternă are, în cadrul *Evaluării Naționale pentru absolvenții clasei a VIII-a*, statut de disciplină obligatorie pentru elevii care au urmat cursurile gimnaziale în limba maternă.

Prezenta programă vizează evaluarea competențelor elevilor de receptare a mesajului scris, din texte literare, în scopuri diverse, de exprimare scrisă și de utilizare corectă şi adecvată a limbii ucrainene materne în producerea de mesaje scrise, în diferite contexte de realizare. Deoarece competențele de evaluat sunt ansambluri de cunoștințe, deprinderi şi atitudini formate în clasele a V-a - a VIII-a, subiectele din cadrul *Evaluării Naționale pentru absolvenții clasei a VIII-a* vor evalua atât competențele specifice, cât și conținuturile asociate acestora, conform *Programei școlare pentru disciplina Limba și literatura maternă ucraineană, clasele a V-a – a VIII-a*, aprobate prin ordinul ministrului educației naționale cu nr. 3393/28.02.2017.

Evaluarea Națională pentru absolvenții clasei a VIII-a la disciplina limba şi literatura ucraineană maternă are în vedere viziunea comunicativ-pragmatică, abordarea funcțională şi aplicativă a elementelor de construcție a comunicării, cu accent pe identificarea rolului acestora în construirea mesajelor şi pe utilizarea lor corectă şi adecvată în propria exprimare scrisă. Sarcinile de lucru vizează exerciţii de tip analitic (de recunoaştere, de motivare, de diferențiere) şi de tip sintetic (de modificare, de completare, de exemplificare, de construcție) şi de evidenţiere a aspectelor ortografice şi de punctuaţie, în situațiile care impun o asemenea abordare. Prin sarcinile de lucru se urmărește atât înțelegerea unui text literar dat (identificarea unor trăsături ale textului şi exprimarea unui punct de vedere asupra acestora etc.), precum şi redactarea de către elev a unor compuneri vizând scrierea despre un text literar (rezumat, caracterizare de personaj, comentarea sumară a unor secvenţe, exprimarea unui punct de vedere privind ideile sau structurarea textului etc.). De asemenea, sarcinile de lucru vor avea în vedere evaluarea competenţelor de redactare a unor texte argumentative (motivarea apartenenței la o specie literară).

II. COMPETENȚE DE EVALUAT

Tabelul de mai jos cuprinde atât competențele generale care vizează receptarea şi redactarea mesajelor scrise din programa școlara, cât și detalierile lor în competențele specifice şi conținuturile asociate urmărite în cadrul Evaluării Naționale pentru absolvenții clasei a VIII-a la limba și literatura ucraineană maternă.

Competențe generale

1. Receptarea textului scris de diverse tipuri
2. Redactarea textului scris de diverse tipuri
3. Utilizarea corectă, adecvată și eficientă a limbii în procesul comunicării scrise
4. Manifestarea unui comportament empatic cultural și intercultural

1. Receptarea textului scris de diverse tipuri

Competențe specifice	Conținuturi
1.1. Identificarea informațiilor importante din texte continue, discontinue și multimodale **1.2.** Compararea a cel puțin două texte sub aspectul temei, al ideilor şi al structurii	• Tipare textuale de structurare a ideilor: narativ, descriptiv - Cuvinte-cheie, idee principală, temă - Planul simplu de idei. Textul narativ - Textul narativ literar • Coordonatele lumii ficționale: acțiune, personaj, timp, spațiu • Analiza coordonatelor textului: analiza acțiunii - Textul narativ nonliterar - Textul narativ - Textul descriptiv (literar/nonliterar

1.3. Argumentarea punctelor de vedere pe marginea a două sau mai multe texte de diverse tipuri, având în vedere posibilitatea unor interpretări multiple **1.4.** Susţinerea unor puncte de vedere proprii în interpretarea pe marginea textelor citite	- Textul explicativ (aplicativ) - Figuri de stil: personificarea, comparația • Narativul literar. Personajul. Mijloace de caracterizare - Dialogul în textul scris - Textul liric. Imnul - Versificație. Rima. Ritmul - Elemente de limbaj poetic - Figuri de stil: personificarea, metafora, repetiția, enumerația - Descrierea în poezie și proză (portretul) • Structura textului narativ. (logica acțiunii, timpul și spațiul narațiunii) - Structura textului descriptiv - Structuri în textele epice și lirice • Discursul epic. Discursul liric - Texte care combină diverse tipuri (explicativ, narativ, descriptiv, dialogat, argumentativ) - Textul epic: momentele subiectului, relațiile dintre personaje, procedee de expresivitate artistică - Textul liric: tema, motive, eul liric. Compoziția textului. Limbajul poetic - Figuri de stil: invocația/interogația/exclamația retorică inversiunea, repetiția - Forme strofice. Măsura versurilor - Textul umoristic. Anecdota/Gluma - Valori etice și culturale în textul literar - Strategii de comprehensiune: compararea a două sau mai multe texte sub aspectul conținutului și al structurii; argumentarea punctelor de vedere pe marginea textelor citite; interpretări multiple

Texte literare:
Pro sebe, Dolya, Meni trynadtsyatyy mynalo – **Taras Shevchenko**; *Batko ta syn* – **Petro Hulak-Artemovskyy**; *Vovk i Kit* – **Leonid Hlibov**; *Mykoli stalo lehshe, Petryk i Pavlyk, Pozbyray yiyi sl'ozy,* Serhiykova *kvitka, Syniy olivets* – **Vasyl' Sukhomlyns'kyy**; *Z kazochky dyad'ka Leva, Leliya, Pisen'ka vesnyanoyi vody, Uzhe vesnyane sontse prypikaye, Vyshen'ky, Lito krasneye mynulo* – **Lesya Ukrayinka**; *Hrymyt'! Blahodatna pora nastupaye…, Hriye sonechko!., Zemle, moya vseplodyushchaya, Malyy Myron* – **Ivan Franko**; *Molytva* – **Maria Ciubica**; *Konyk-strybunets, Lebid, Shchuka i Rak* – **Leonid Ivanovych Hlibov**; *Krasne pysannya* – **Ivan Franko**; *Sestra* – **Marko Vovchok**; *V Odesi na pryvozi,* Humoresky Stepana Oliynyka dlya ditey; *Zhenya i Syn'ko* – **Viktor Blyznets**; *I zolotoyi y dorohoyi* – **Taras Shevchenko;** *Malenkyy hrishnyk* – **Mykhaylo Kotsyubynskyy**; *Dialoh u prerodi* – **Maria Ciubica**; *Ridna mova* – **Ilarion Hrabovycj**; *Nadia* – **Lesia Ucrainka**; *Dva koliory* – **D.Pavlycjko**; *Dva syny* – **Marko Vovciok**; *Hreteva skiljna nauka* – **Ivan Franko;** *Kupovanyj rozum* – **H.Kvitka-Osnovianenko**; *Mova* – **Maksym Rylskyj**; *Davnia Vesna...* – **Lesia Uckrainka**; *Dobryj zarobok* – **Ivan Franko**; *Ranok u lisi* – **Mihailo Koţiubynskyj**; *Nauka* – **Stepan Rudanskyj**; *Dva syny* – **Marko Vovciok**; *Hreteva skiljna nauka* – **Ivan Franko**; *Kupovanyj rozum* – **H.Kvitka-Osnovianenko**; *Tut ridne vse* – **Myhailo Voloşciuc**; *Do materi* – **Vasylj Clem**; *Mova* – **Maksym Rylskyj**; *Hrudocjka zemli* – **V.Semonenko**; *I vyris ia na ciujeni* – **Taras Şevcenko**; *I vse taky do tebe...* – **Lesia Uckrainka**; *Dobryj zarobok* – **Ivan Franko**; *Pamiataj şcio ty liudyna* – **Iurij Racocia**

2. Redactarea textului scris de diverse tipuri

Competențe specifice	Conținuturi
2.1. Redactarea unui text complex, în care să-şi exprime puncte de vedere argumentate, pe diverse teme sau cu referire la diverse texte citite **2.2.** Redactarea unor texte pentru a fi prezentate în faţa unui public sau/și pentru a fi publicate **2.3.** Aplicarea constantă a normelor privind etica redactării pentru crearea unor texte originale	• Etapele scrierii: generarea ideilor, planificare, scriere: - descoperirea unor subiecte din universul familiar - restrângerea unor teme la aspecte particulare - încadrarea în subiect • Prezentarea textului: așezarea în pagină; - Planul simplu de idei - Părțile textului: introducere, cuprins, încheiere; paragrafe • Stil: corectitudine gramaticală, respectarea convențiilor ortografice și de punctuație

3. Utilizarea corectă, adecvată și eficientă a limbii în procesul comunicării scrise

Competențe specifice	Conținuturi
3.2. Folosirea achizițiilor privind structurile morfosintactice complexe ale limbii ucrainene literare pentru intelegerea corectă și exprimarea nuanțată a intențiilor comunicative **3.3.** Aplicarea achizițiilor lingvistice pentru întelegerea și producerea unor texte diverse **3.4.** Raportarea conştientă la normă în exprimarea intenției de comunicare, din perspectivă morfosintactică, fonetică și lexicală **3.5.** Dezvoltarea gândirii logice şi analogice (analiză, sinteză, generalizare şi abstractizare) prin utilizarea deprinderilor de comunicare corectă în limba ucraineană literară, în procesul de învăţare pe tot parcursul vieţii	• Ortoepie și ortografie - Alfabetul limbii ucrainene. Ordonarea cuvintelor după criteriul alfabetic. Dicționarul. Articolul de dictionar - Tipuri de sunete: Vocală. Consoană - Semnul moale. Înmuierea consoanelor - Sunete iotate; Accentul; Silaba; Apostroful - Corespondența sunet-literă (redarea aceluiași sunet prin litere diferite; sunete diferite redate prin aceeași literă) - Scrierea și pronunția cuvintelor care conțin foneme specifice limbii ucrainene • Vocabular - Structura cuvântului. Cuvântul, unitate de bază a vocabularului; Cuvântul și contextul; forma și sensul cuvintelor. Categorii semantice: sinonime, antonime - Cuvintele moștenite și cuvintele împrumutate. Limba literară, limba populară, limba vorbită, limba scrisă. Neologismele. Regionalismele. Mijloacele de îmbogățire a vocabularului: interne și externe. Familia de cuvinte. Cuvintele polisemantice. Polisemia în raporturile ei cu omonimia. Variație stilistică - Variații de registru - Construcția frazei în limba vorbită și în limba scrisă - Organizarea coerentă a textului: succesiunea ideilor, folosirea corectă a timpurilor verbale • Gramatică - Enunțul. Punctuația - Propoziția simplă. Propoziția dezvoltată - Propoziția afirmativă. Propoziția negativă - Enunțuri asertive, interogative, exclamative

	- Verbul (flexiunea verbului în raport cu numărul, persoana, modul și timpul). Moduri verbale: indicativul condițional- optativul, imperativul și infinitivul. - Substantivul: genul, numărul, cazurile. Tipuri de substantive: comun, propriu, însuflețit, neînsuflețit. - Prepoziția - Pronumele. Clasificarea pronumelui. (Flexiunea pronumelui personal în raport cu persoana, numărul, genul, cazul) - Adjectivul. Clasificarea adjectivelor. Acordul sustantivului cu adjectivul. - Numeralul**.** Clasificarea numeralelor. • Noțiuni de sintaxă - Sintaxa propoziției - Predicatul. Predicatul verbal și cel nominal - Subiectul. Subiectul exprimat și cel neexprimat - Atributul. Tipurile de atribute în limba ucraineană - Complementul. Complementul circumstanțial de loc, de timp, de mod, de cauză. Complementul direct. Complementul indirect - Părțile de vorbire neflexibile: adverbul, prepoziția, conjuncția, particula, interjecția

4. Manifestarea unui comportament empatic cultural și intercultural

Competențe specifice	**Conținuturi**
4.1. Exprimarea unui punct de vedere față de anumite tradiții și valori ale culturii naționale sau ale unei alte culturi, descrise în cărțile citite **4.2.** Argumentarea unui punct de vedere privitor la tiparele identificate în cultura proprie și în cultura altor popoare	• Carte si cultură: elemente de cultură slavonă în cultura ucraineană - Limba maternă - sursa esențială pentru dezvoltarea personală și pentru îmbogățirea bagajului cultural - Identitate personală; identitate națională; diversitate culturală și lingvistică • Valori estetice și morale în creațiile literare (binele, adevărul, frumosul, ținutul natal, patrie si popor) - Empatie și deschidere. Noi și ceilalți - Valori culturale ucrainene în context european/mondial

PROGRAMA

pentru

EVALUARE NAŢIONALĂ PENTRU ABSOLVENŢII CLASEI a VIII-a

DISCIPLINA

LIMBA ŞI LITERATURA ITALIANĂ MATERNĂ

București, 2022

I. STATUTUL DISCIPLINEI

Limba şi literatura italiană maternă are, în cadrul Evaluării Naționale pentru absolvenții clasei a VIII-a, statut de disciplină obligatorie pentru elevii care au urmat cursurile gimnaziale în limba maternă.

Prezenta programă vizează evaluarea competențelor elevilor de receptare a mesajului scris, din texte literare, în scopuri diverse, de exprimare scrisă și de utilizare corectă şi adecvată a limbii italiene materne în producerea de mesaje scrise, în diferite contexte de realizare, cu scopuri diverse. Deoarece competențele de evaluat sunt ansambluri de cunoștințe, deprinderi şi atitudini formate în clasele a V-a - a VIII-a, subiectele din cadrul Evaluării Naționale pentru absolvenții clasei a VIII-a vor evalua atât competențele specifice, cât și conținuturile asociate acestora, conform programei școlare aprobate prin ordinul cu nr. 3393/28.02.2017.

Evaluarea Națională pentru absolvenții clasei a VIII-a la disciplina limba şi literatura italiană maternă are în vedere viziunea comunicativ-pragmatică, abordarea funcțională şi aplicativă a elementelor de construcție a comunicării, cu accent pe identificarea rolului acestora în construirea mesajelor şi pe utilizarea lor corectă şi adecvată în propria exprimare scrisă. Sarcinile de lucru vizează exerciţii de tip analitic (de recunoaştere, de motivare, de diferențiere) şi de tip sintetic (de modificare, de completare, de exemplificare, de construcție) şi de evidenţiere a aspectelor ortografice şi de punctuaţie, în situațiile care impun o asemenea abordare. Prin sarcinile de lucru se urmărește atât înțelegerea unui text literar dat (identificarea unor trăsături ale textului şi exprimarea unui punct de vedere asupra acestora etc.), precum şi redactarea de către elev a unor compuneri vizând scrierea despre un text literar (rezumat, caracterizare de personaj, comentarea sumară a unor secvenţe, exprimarea unui punct de vedere privind ideile sau structurarea textului etc.). De asemenea, sarcinile de lucru vor avea în vedere evaluarea competenţelor de redactare a unor texte argumentative (motivarea apartenenței la o specie literară).

II. COMPETENȚE DE EVALUAT

Tabelul de mai jos cuprinde atât competențele generale care vizează receptarea şi redactarea mesajelor scrise din programa școlara, cât și detalierile lor în competențele specifice şi conținuturile asociate urmărite în cadrul Evaluării Naționale pentru absolvenții clasei a VIII-a la limba și literatura italiană maternă.

1. Receptarea mesajului scris, din texte literare şi nonliterare, în scopuri diverse

Competenţe specifice		Conţinuturi asociate
1.1	dovedirea înţelegerii unui text literar sau nonliterar, pornind de la cerinţe date	- idei principale, idei secundare; ordinea logică şi cronologică a ideilor/ a întâmplărilor dintr-un text; - moduri de expunere (naraţiune, descriere, dialog, monolog); - subiectul operei literare; - procedee de expresivitate artistică în textele studiate (figuri de stil: personificarea, epitetul, comparaţia, repetiţia, enumeraţia, antiteză); - sensul propriu şi sensul figurat al unor cuvinte într-un context dat; - trăsăturile specifice genului epic şi liric, în opere literare studiate sau în texte la prima vedere; - trăsături ale speciilor literare: mitul, fabula; - texte literare (aparţinând diverselor genuri şi specii studiate); texte nonliterare (texte publicitare, articolul de ziar/ de revistă,

		anunţul, ştirea); - reperarea unor informaţii esenţiale dintr-un text; - completarea unui text lacunar; - recunoaşterea secvenţelor narative şi dialogate dintr-un text; - recunoaşterea de cuvinte şi expresii noi în text; - utilizarea unui lexic diversificat recurgând la categoriile semantice studiate.
1.2	sesizarea corectitudinii şi a valorii expresive a categoriilor morfosintactice, a mijloacelor de îmbogăţire a vocabularului şi a categoriilor semantice studiate, a ortografiei şi punctuaţiei	Comunicarea scrisă Organizarea textului scris. Părţile componente ale unei compuneri: introducerea, cuprinsul, încheierea. Organizarea unui text propriu (rezumat, caracterizare de personaj). Ortografia şi punctuaţia. Scrierea corectă a cuvintelor. Consoanele duble, diftongii, triftongii, apostroful, trunchierea. Contexte de realizare: a) Scrierea funcţională: scrisoarea, invitaţia. Fişa de lectură. Completarea unor formulare tipizate. Conspectul. b) Scrierea imaginativă: compuneri libere de mici dimensiuni. c) Scrierea despre textul literar sau nonliterar. Povestirea scrisă a unor fragmente din text. Comentarea unor secvenţe. Semnificaţia titlului. Personajul literar. Rezumatul unui text ştiinţific. **Fonetică şi ortografie:** Aspecte fonetice specifice limbii italiene: pronunţarea vocalelor, a consoanelor (consoanele s şi z; consoanele duble), grupurile gli, gn, sce, sci, ce, ci, ge, gi, ghe, ghi, diftongii şi triftongii, eliziunea şi apostroful. **Lexic:** Mijloace de îmbogăţire a lexicului: derivarea cu sufixe şi prefixe; familii de cuvinte; expresii idiomatice; cuvinte compuse; Sinonime, antonime, cuvinte polisemantice; Sensul denotativ şi sensul conotativ al cuvintelor. **Gramatică:** 1. Articolul: hotărât, nehotărât şi partitiv; folosirea articolului cu numele proprii de persoane. Folosirea articolului cu numele proprii geografice. 2. Substantivul: formarea femininului; formarea pluralului; substantive defective; substantive cu două forme de plural; substantive colective; substantive invariabile; substantive defective de singular/plural; substantive compuse. 3. Adjectivul: formarea femininului adjectivelor calificative; poziţia adjectivului calificativ; adjectivul demonstrativ; adjectivul posesiv şi omiterea articolului in cazul posesivelor care însoţesc substantive indicând înrudirea; adjectivul nehotărât; gradele de comparaţie - forme sintetice (cele ma frecvente: buono, cattivo, grande, piccolo, alto, basso) 4. Numeralul: cardinal (de la 1000 la 100.000); ordinal (formarea); folosirea numeralului ordinal; distributiv; colectiv; multiplicativ. 5. Pronumele personal în acuzativ cu şi fără prepoziţie; pronumele personal in dativ cu şi fără prepoziţie; pronumele relativ che,

		chi, cui, il/la quale, i/le quali; locul pronumelor complemente in grupurile verbale, propoziţia asertivă si imperativă. 6. Verbul: indicativul prezent al verbelor regulate şi neregulate; perfectul compus al verbelor regulate şi neregulate; imperfectul verbelor regulate şi neregulate; perfectul simplu al verbelor regulate si neregulate (cele mai frecvente); viitorul simplu şi viitorul anterior; condiţionalul prezent şi trecut; folosirea condiţionalului; imperativul (tu, noi, voi); folosirea imperativului cu pronumele de politeţe; conjunctivul prezent si trecut; concordanţa timpurilor la modul indicativ; verbele frazeologice (cominciare, iniziare, finire, smettere). 7. Adverbul: formarea adverbelor din adjective cu sufixul ”–mente”; adverbele de loc şi de timp (cele mai frecvent utilizate); adverbe de îndoială; adverbe de mod; adverbe interogative; adverbe de evaluare; locuţiuni adverbiale (cele mai frecvente). 8. Conjuncţia: conjuncţiile coordonatoare; conjunctiile subordonatoare: se, perché, affinché, cosicché, benché, nonostante, nel caso che; locuţiuni conjuncţionale (cele mai frecvente) 9. Prepoziţia: folosirea celor mai uzuale prepoziţii – di, a, da, in, su, per, con, tra, fra; prepoziţii articulate; locuţiuni prepoziţionale (cele mai frecvente). 10. Interjecţia: interjecţii proprii – ah, eh, ih,oh, ahi, beh, uffa, ahime; interjecţii improprii – bravo, coraggio, avanti, via, su, forza, guai, peccato; locuţiuni – santo cielo, poveri noi, miseri noi etc.
1.3	identificarea valorilor etice şi culturale într-un text, cu exprimarea impresiilor şi preferinţelor	- elemente etice şi culturale în texte literare şi nonliterare şi exprimarea propriei atitudini faţă de acestea.

2. Utilizarea corectă şi adecvată a limbii italiene în producerea de mesaje scrise, în diferite contexte de realizare, cu scopuri diverse

Competenţe specifice		Conţinuturi asociate
2.1	redactarea diverselor texte, cu scopuri şi destinaţii diverse, adaptându-le la situaţia de comunicare concretă	- redactarea în scris de texte funcţionale simple: paragrafe pe subiecte din viaţa cotidiană, mesaje, scrisori personale; - redactarea de mesaje scurte pe o anumită temă, urmărind un plan dat: pagină de jurnal personal, povestire, descriere; - realizarea de texte de mică întindere, ţinând seama de părţile componente ale unei compuneri, respectând categoriile semantice şi regulile gramaticale studiante, folosind corect semnele ortografice şi de punctuaţie; - redarea în scris a unor informaţii receptate prin lectură; - cartea – obiect cultural: teoria literară, destinatarul mesajului, structura textului narativ; - descrierea obiectivă şi subiectivă, dialogul, personajul (caracterizarea sumară – portret fizic şi portret moral); - structura prozodică (rimă, ritm, vers, strofă, vers liber);

		- figurile de stil: personificarea, comparaţia, enumerarea, repetiţia, epitetul, antiteza, metafora; - sensul de bază, sensul auxiliar; sensul figurat; - genuri şi specii (genurile epic, liric şi dramatic); - textul: texte literare aparţinând diverselor genuri şi specii şi textul nonliterar utilitar; - redactare de mesaje, instrucţiuni; - completare de texte lacunare, rebus; - redactare de scrisori în registru familiar; - construirea unor scurte povestiri; - folosirea sinonimelor în scopul evitării repetiţiilor; - diferenţierea semnificaţiei sinonimelor în contexte diferite; - folosirea corectă a părţilor de vorbire flexibile şi neflexibile; - folosirea corectă a formelor verbale în raport cu cronologia faptelor relatate; - folosirea conectorilor adecvaţi; - folosirea unor construcţii verbale specifice pentru a spori expresivitatea comunicării; - rezumare, substituire, transformare, alegere multiplă; - identificarea structurii textului narativ; - sesizarea schimbării semnificaţiei unor cuvinte în funcţie de context; - stabilirea relaţiilor de sinonimie, antonimie şi polisemie într-un text dat; - identificarea secvenţelor într-un text narativ; - structurarea unui text în secvenţe distincte în funcţie de tipul acestuia (rezumat, caracterizare de personaj, scrisoare etc.).
2.2	utilizarea în redactarea unui text propriu a cunoştinţelor de lexic şi de morfosintaxă, folosind adecvat semnele ortografice şi de punctuaţie	- elemente de lexic studiate în clasele a V-a – a VIII-a; mijloace de îmbogăţire a lexicului; - folosirea corectă a semnelor de punctuaţie la nivelul propoziţiei şi al frazei; - aplicarea adecvată a cunoştinţelor de morfologie în exprimarea scrisă corectă: articolul, substantivul, adjectivul, numeralul, pronumele, verbul, adverbul, conjuncţia, prepoziţia, interjecţia.

Teme recomandate:

- Universul personal: gusturi şi preferinţe, activităţi şcolare şi în afara şcolii, familia, prietenia, sentimente şi emoţii, sănătatea, jocul, timpul liber, vacanţa;
- Universul adolescenţei: stiluri de viaţă;
- Mediul înconjurător: viaţa la ţară şi oraş, natura (plante, animale, locuri şi peisaje), ecologie;
- Progres şi schimbare: obiecte şi ustensile domestice, ocupaţii şi profesiuni, invenţii şi descoperiri;
- Relaţii interpersonale: relaţii între tineri, corespondenţă şi schimburi între şcoli, călătorii;
- Oameni şi locuri: aspecte ale vieţii citadine, obiective turistice şi culturale, personalităţi importante;
- Obiceiuri şi tradiţii: mâncăruri specifice sărbătorilor tradiţionale, activităţi specifice sărbătorilor tradiţionale (reluare şi îmbogăţire);
- Incursiuni în lumea artei: personaje îndrăgite din cărţi şi filme;
- Universul cultural italian: trecut şi prezent;
- Societatea informaţională şi mijloace de comunicare moderne: comunicarea nonverbală, publicitate şi anunţuri în presă, radioul şi televiziunea, internetul;
- Umorismul.

PROGRAMA

DISCIPLINA

LIMBA ŞI LITERATURA CROATĂ MATERNĂ

EVALUAREA NAŢIONALĂ pentru absolvenţii clasei a VIII-a

I. STATUTUL DISCIPLINEI

Limba şi literatura croată maternă are, în cadrul *Evaluării Naționale pentru absolvenții clasei a VIII-a*, statut de disciplină obligatorie pentru elevii care au urmat cursurile gimnaziale în limba maternă.

Prezenta programă vizează evaluarea competențelor elevilor de receptare a mesajului scris, din texte literare, în scopuri diverse, de exprimare scrisă și de utilizare corectă şi adecvată a limbii croate materne în producerea de mesaje scrise, în diferite contexte de realizare, cu scopuri diverse. Deoarece competențele de evaluat sunt ansambluri de cunoștințe, deprinderi şi atitudini formate în clasele a V-a - a VIII-a, subiectele din cadrul *Evaluării Naționale pentru absolvenții clasei a VIII-a* vor evalua atât competențele specifice, cât și conținuturile asociate acestora, conform *Programei școlare pentru disciplina Limba și literatura croată maternă, clasele a V-a – a VIII-a*, aprobate prin OMEN nr. 3393/28.02.2017.

Evaluarea Națională pentru absolvenții clasei a VIII-a la disciplina limba şi literatura croată maternă are în vedere viziunea comunicativ-pragmatică, abordarea funcțională şi aplicativă a elementelor de construcție a comunicării, cu accent pe identificarea rolului acestora în construirea mesajelor şi pe utilizarea lor corectă şi adecvată în propria exprimare scrisă. Sarcinile de lucru vizează exerciţii de tip analitic (de recunoaştere, de motivare, de diferențiere) şi de tip sintetic (de modificare, de completare, de exemplificare, de construcție) şi de evidenţiere a aspectelor ortografice şi de punctuaţie, în situațiile care impun o asemenea abordare. Prin sarcinile de lucru se urmărește atât înțelegerea unui text literar dat (identificarea unor trăsături ale textului şi exprimarea unui punct de vedere asupra acestora etc.), precum şi redactarea de către elev a unor compuneri vizând scrierea despre un text literar (rezumat, caracterizare de personaj, comentarea sumară a unor secvenţe, exprimarea unui punct de vedere privind ideile sau structurarea textului etc.). De asemenea, sarcinile de lucru vor avea în vedere evaluarea competenţelor de redactare a unor texte argumentative (motivarea apartenenței la o specie literară).

În evaluarea competențelor și a conținuturilor se vor urmări permament aspectele normative ortoepice, ortografice, morfologice și de punctuație, utilizându-se constant *Hrvatski pravopis* (Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje, Zagreb, 2013), *Školski rječnik hrvatskog jezika* (Školska knjiga, Zagreb, 2012), *Rječnik hrvatskog jezika* (Školska knjiga, Zagreb, 2000).

II. COMPETENȚE DE EVALUAT

Tabelul de mai jos cuprinde atât competențele generale care vizează receptarea şi redactarea mesajelor scrise din programa școlară, cât și detalierile lor în competențele specifice şi conținuturile asociate urmărite în cadrul Evaluării Naționale pentru absolvenții clasei a VIII-a la limba și literatura croată maternă.

1. Receptarea textului scris de diverse tipuri
Competenţe specifice
1.1. Identificarea informaţiilor importante din texte continue, discontinue şi multimodale
1.2. Corelarea informaţiilor explicite şi implicite din texte continue, discontinue și multimodale
1.3. Recunoașterea structurilor logice în care sunt organizate informaţiile în texte continue, discontinue şi multimodale
1.4. Prezentarea unor răspunsuri personale, critice sau creative pe marginea unor texte diverse
1.5. Compararea diferitelor tipuri de răspuns, a punctelor de vedere exprimate pe marginea unor texte diverse
1.6. Compararea a cel puțin două texte sub aspectul temei, al ideilor şi al structurii

1.7. Evaluarea informațiilor și a intențiilor de comunicare din texte literare, nonliterare, continue, discontinue și multimodale
1.8. Argumentarea punctelor de vedere pe marginea a două sau mai multe texte de diverse tipuri, având în vedere posibilitatea unor interpretări multiple

Conținuturi

- Prepoznavanje faza u stvaranju pismenih sastava i sažetka književnih tekstova;
- Pismeno izlaganje subjekta i momenta narativnog štiva date književne lektire;
- Prepoznavanje razlike između usmene i pisane književnosti;
- Književni tekst;
- Neknjiževni tekst;
- Izrada književnog komentara; karakterizacija književnih likova;
- Poštovanje norma književnog jezika u pismenom i usmenom izražavanju;
- Epski tekst;
- Lirski tekst;
- Dramski tekst (autor, uloga didaskalija, dramski lik);
- Versifikacija: stih, strofa, rima;
- Stilske figure: epitet, metafora, usporedba, personifikacija.

Književni tekstovi:

Ribar Palunko i njegova žena*, Ivana Brlić-Mažuranić;* ***Orač Dragonja****, Vladimir Nazor;* ***Legenda o Veroniki Desnićkoj****, narodna legenda;* ***Ona i ja****, Zlatko Krilić;* ***Babina bilka,*** *hrvatska narodna pripovjetka;* ***Duga****, Dinko Šimunović;* ***Čarobno zrcalo****, Michael Ende****;*** ***Knjige****, Božidar Prosenjak;* ***Prvi put na moru****, Milka Tica;* ***Športski život letećeg Martina,*** *Dubravko Jelačić Bužimski*; ***Zlatni ljudi****, Jadranka Klepac;* ***Mali Učkarić****, Viktor Car Emin;* ***Voda****, Vladimir Nazor;* ***Pravda****, Vladan Desnica;* ***Može li čovjek****, Dragutin Tadijanović;* ***Moj dom****, Silvije Strahimir Kranjčević;* ***Oblak****, Dobriša Cesarić;* ***Alkar****, Dinko Šimunović;* ***Breza****, Slavko Kolar;* ***Plavi snijeg****, prema tekstu Gregora Viteza,* ***Parkirana pripovijetka****, Blanka Pašagić;* ***Đurđić****, Antun Gustav Matoš.*

Neknjiževni tekstovi:

Neknjiževni tekstovi bliski su tematici nastavnog plana i programa br.3393/28.02.2017 .

Notă: *Conținuturile vor fi abordate din perspectiva competențelor generale și specifice.*

2. Redactarea textului scris de diverse tipuri

Competențe specifice

2.1. Redactarea unui text scurt pe teme familiare, având în vedere etapele procesului de scriere și structurile specifice, pentru a comunica idei și informații sau pentru a relata experiențe trăite sau imaginate
2.2. Redactarea unui text complex, în care să își exprime puncte de vedere argumentate, pe diverse teme sau cu referire la diverse texte citite
2.3. Adecvarea textului scris la situația și scopul de comunicare
2.4. Analizarea constantă a propriului scris/a unor texte diverse din punctul de vedere al corectitudinii, al lizibilităţii, al coerenţei şi al clarităţii
2.5. Aplicarea constantă a normelor privind etica redactării pentru crearea unor texte originale

Conținuturi

- Izgled teksta: rukopis, pravopis;
- Stilska sredstava: naracija, dijalog, opisivanje, objašnjavanje;
- Ispričanje teksta prema pitanjima: tko?, što?, gdje?, kada?;
- Stvaranje funkcionalnih tekstova: pismo, molba, pozivnica, upitnik;
- Prilagođenje pisanog teksta zadanoj temi;
- Struktura pisanog teksta: uvod, zaplet, razvoj, rasplet;
- Stil: poštivanje pravila u pisanju, jasno i konkretno iznošenje sadržaja, respektiranje normi pravilnog izražavanja, logično iznošenja ideja i originalnost misli;
- Sadržaj, staranje sadržaja;

- Upravni i neupravni govor;
- Protumačenje jednog ulomka iz pročitanog teksta.

Notă: *Conținuturile vor fi abordate din perspectiva competențelor generale și specifice.*

3. Utilizarea corectă, adecvată şi eficientă a limbii în procesul comunicării orale și scrise

Competențe specifice

3.1. Analizarea elementelor de dinamică a limbii, prin utilizarea achiziţiilor de sintaxă, morfologie, fonetică, lexic şi semantică prin raportare la limbile moderne
3.2. Folosirea achizițiilor privind structuri morfosintactice complexe ale limbii slovace literare pentru înţelegere corectă şi exprimare nuanţată a intenţiilor comunicative
3.3. Aplicarea achiziţiilor lingvistice pentru înţelegerea şi producerea unor texte diverse
3.4. Aplicarea conştientă a regulilor şi a convenţiilor ortografice şi ortoepice pentru o comunicare corectă
3.5. Valorificarea relaţiei dintre normă, abatere şi uz în adecvarea strategiilor individuale de comunicare
3.6. Raportarea conştientă la normă în exprimarea intenţiei de comunicare, din perspectivă morfosintactică, fonetică şi lexicală
3.7. Redactarea unor texte, valorificând gândirea logică și competența lingvistică, în procesul de învățare pe tot parcursul vieții

Conținuturi

- **Fonetika, pravopis**
- *Abeceda, podjela glasova: samoglasnici i suglasnici*
- *Jednačenje suglasnika po zvučnosti i mjestu tvorbe;*
- *Nepostojano ¨a¨;*
- *Sibilarizacija;*
- *Palatalizacija;*
- *Jotacija;*
- **Rječnik**
- *Podrjetlo riječi;*
- *Porodica riječi;*
- *Sinonimi;*
- *Antonimi;*
- *Homonimi;*
- *Tvorba riječi izvođenjem;*
- *Tvorba riječi prefiksacijom;*
  - **Morfologija**
  - ***Promjenjive vrste riječi:***
- *Imenice – značenje i uporaba padeža;*
- *Pridjevi – značenje, podjela, stupnjevanje;*
- *Zamjenice – značenje, podjela;*
- *Brojevi – značenje, podjela;*
- *Glagoli- značenje, glagolska vremena;*
  - ***Nepromjenjive vrste riječi:***
- *Prilozi, prijedlozi, veznici, usklici, čestice – značenje, uporaba;*
- **Sintaksa**
- **Rečenični djelovi** – *subjekt, predikat, objekt, atribut, priložne oznake mjesta, vremena i načina;*
- ***Nezavisno složene rečenice*** *– sastavne, rastavne, suprotne, zaključne i isključne rečenice;*
- ***Zavisno složene rečenice*** *– subjektna, predikatna, atributna, objektna, vremenska, mjesna I načinaska rečenica*

Notă: *Conținuturile vor fi abordate din perspectiva competențelor generale și specifice.*

4. Exprimarea identității lingvistice și culturale proprii în context național și internațional

Competențe specifice

4.1. Asocierea unor experiențe proprii de viață și de lectură cu acelea provenind din alte culturi
4.2. Compararea unor tradiții croate și a unor tradiții din alte culturi
4.3. Exprimarea unui punct de vedere față de anumite tradiții și valori ale culturii materne sau ale unei alte culturi, descrise în cărțile citite
4.4. Argumentarea unui punct de vedere privitor la tiparele identificate în cultura proprie și în cultura altor popoare

Conținuturi

- Maternji jezik – neophodan resurs za osobni razvoj i obogaćenje osobne kulture;
- Hrvatski jezik i kultura u Europi;
- Empatija i otvorenost: Mi i drugi.

Notă: *Conținuturile vor fi abordate din perspectiva competențelor generale și specifice.*

PROGRAMA

pentru

EVALUAREA NAŢIONALĂ PENTRU ABSOLVENŢII CLASEI a VIII-a

DISCIPLINA

LIMBA ŞI LITERATURA SÂRBĂ MATERNĂ

București, 2022

I. STATUTUL DISCIPLINEI

Limba şi literatura sârbă maternă are, în cadrul *Evaluării Naționale pentru absolvenții clasei a VIII-a*, statut de disciplină obligatorie pentru elevii care au urmat cursurile gimnaziale în limba maternă.

Prezenta programă vizează evaluarea competențelor elevilor de receptare a mesajului scris, din texte literare, în scopuri diverse, de exprimare scrisă și de utilizare corectă şi adecvată a limbii sârbe materne în producerea de mesaje scrise, în diferite contexte de realizare, cu scopuri diverse. Deoarece competențele de evaluat sunt ansambluri de cunoștințe, deprinderi şi atitudini formate în clasele a V-a - a VIII-a, subiectele din cadrul *Evaluării Naționale pentru absolvenții clasei a VIII-a* vor evalua atât competențele specifice, cât și conținuturile asociate acestora, conform *Programei școlare pentru disciplina Limba și literatura maternă sârbă, clasele a V-a – a VIII-a*, aprobate prin OMEN nr. 3393/28.02.2017.

Evaluarea Națională pentru absolvenții clasei a VIII-a la disciplina limba şi literatura sârbă maternă are în vedere viziunea comunicativ-pragmatică, abordarea funcțională şi aplicativă a elementelor de construcție a comunicării, cu accent pe identificarea rolului acestora în construirea mesajelor şi pe utilizarea lor corectă şi adecvată în propria exprimare scrisă. Sarcinile de lucru vizează exerciţii de tip analitic (de recunoaştere, de motivare, de diferențiere) şi de tip sintetic (de modificare, de completare, de exemplificare, de construcție) şi de evidenţiere a aspectelor ortografice şi de punctuaţie, în situațiile care impun o asemenea abordare. Prin sarcinile de lucru se urmărește atât înțelegerea unui text literar dat (identificarea unor trăsături ale textului şi exprimarea unui punct de vedere asupra acestora etc.), precum şi redactarea de către elev a unor compuneri vizând scrierea despre un text literar (rezumat, caracterizare de personaj, comentarea sumară a unor secvenţe, exprimarea unui punct de vedere privind ideile sau structurarea textului etc.). De asemenea, sarcinile de lucru vor avea în vedere evaluarea competenţelor de redactare a unor texte argumentative (motivarea apartenenței la o specie literară).

În evaluarea competențelor și a conținuturilor se vor urmări permament aspectele normative ortoepice, ortografice, morfologice și de punctuație, utilizându-se constant *Pravopis srpskog jezika* (Mitar Pešikan, Jovan Jerković, Mato Pižurica, školsko izdanje Zavoda za udžbenike i nastavna sredstva Beograd i MATICE SRPSKE, 2004. god.), *Pravopis srpskog jezika* (Izdanje MATICE SRPSKE, Novi Sad, 1993. god.), *Rečnik srpskog jezika* (Izdanje MATICE SRPSKE, Novi Sad, 2011. god.), *Gramatika srpskog jezika* (Živojin Stanojčić, Ljubomir Popović, Zavod za udžbenike i nastavna sredstva Beograd, 1999. godina).

II. COMPETENȚE DE EVALUAT

Tabelul de mai jos cuprinde atât competențele generale care vizează receptarea şi redactarea mesajelor scrise din programa școlară, cât și detalierile lor în competențele specifice şi conținuturile asociate urmărite în cadrul Evaluării Naționale pentru absolvenții clasei a VIII-a la limba și literatura sârbă maternă.

1. Receptarea textului scris de diverse tipuri
Competențe specifice
1.1. Identificarea informaţiilor importante din texte continue, discontinue şi multimodale
1.2. Corelarea informaţiilor explicite şi implicite din texte continue, discontinue și multimodale
1.3. Prezentarea unor răspunsuri personale, creative și critice pe marginea unor texte de diverse tipuri
1.4. Recunoașterea structurilor logice în care sunt organizate informaţiile din texte continue, discontinue şi multimodale
1.5. Compararea diferitelor tipuri de răspuns, a punctelor de vedere exprimate pe marginea unor texte diverse

1.6. Evaluarea informațiilor și a intențiilor de comunicare din texte continue, discontinue și multimodale
1.7. Compararea a cel puțin două texte sub aspectul temei, al ideilor şi al structurii
1.8. Argumentarea punctelor de vedere pe marginea a două sau mai multe texte de diverse tipuri, având în vedere posibilitatea unor interpretări multiple

Conținuturi

- Кључне речи, главне идеје, тема књижевног дела
- Једноставан нацрт
- Текст са елементима нарације:
  - Књижевни текст са елементима приповедања у прози и стиху (аутор, приповедач, приповедање, прича, главни лик, средства карактеризације, време и простор у књижевном тексту, приповедање у I., II. и III. лицу, предмет књижевног дела/заплет, споредне идеје, развијање радње, дијалог у књижевном тексту)
  - Некњижевни текст са елементима описивања
  - Књижевни текст с елементима описивања у прози и стиху
  - Некњижевни текст са елементима описивања
- Информативни/објашњавајући текст
- Епско дело – текст у прози
- Лирско дело – текст у стиху (изражавање емоција и осећања)
- Драма – текст у дијалогу (аутор, лик, улога сценских режија, улога дијалога/говора, глумци, сценографија, костими, светла, музика)
- Аргументативни текст
- Версификација: стих, строфа, рима, ритам
- Перцептивне стратегије текста:
  - Утисци из прочитаног текста, разматрање језичке разноликости и структуре наративних, описних, епских, лирских и драмских текстова
- Стратегије тумачења:
  - Тумачење уметничких, језичких средстава (персонификација, поређења, епитета), набрајања, понављања, метафора, алитерација, хипербола, антитеза)
  - Изношење сопствених мишљења о прочитаним текстовима

<u>Књижевни текстови</u>:
Старац преварио дивове – народна бајка; **Основна школа** – Бранислав Нушић; **У цара Тројана козје уши** – народна приповетка; **Зидање Скадра** – епска народна песма; **Данак у крви** – Иво Андрић; **Цар Лазар и царица Милица** – епска народна песма; **Косовка девојка** – епска народна песма; **Географија** – Бранислав Нушић; **Аналфабета** – Бранислав Нушић; **Ропство Јанковић Стојана** – епска народна песма; **Покошена ливада** – Десанка Максимовић; **Плави чуперак** – Мирослав Антић; **Мостови** – Иво Андрић; **Кад млидијах умрети** – Бранко Радичевић; **Све, све, али занат** – народна приповетка; **Хасанагиница** – лирско епска народна песма; **Све ће то народ позлатити** – Лаза Лазаревић; **Покондирена тиква** – Јован Стерија Поповић.

<u>Некњижевни текстови</u>:
Могу бити коришћени само они књижевни текстови који су тематски везани за опште теме које проистичу из наставног плана и програма за српски језик и књижевност бр. 3393/28.02.2017.

2. Redactarea textului scris de diverse tipuri

Competențe specifice

2.1. Redactarea unui text scurt pe teme familiare, având în vedere etapele procesului de scriere și structurile specifice, pentru a comunica idei și informații sau pentru a relata experiențe trăite sau imaginate
2.2. Redactarea unui text complex, în care să își exprime puncte de vedere argumentate, pe diverse teme sau cu referire la diverse texte citite

2.3. Adecvarea textului scris la situația și scopul de comunicare
2.4. Analizarea constantă a propriului scris/a unor texte diverse din punctul de vedere al corectitudinii, al lizibilităţii, al coerenţei şi al clarităţii
2.5. Aplicarea constantă a normelor privind etica redactării pentru crearea unor texte originale

Conţinuturi

- Изглед текста: рукопис, постављање текста на страници
- Стилске фигуре: наративни стилски поступак, дескриптивни стилски поступак, експланаторно-стилски поступак, наративно-описни стилски поступак, дијалошки стилски поступак, стилски поступак са елементима поређења, аргументативни стилски поступак – ред аргумената у тексту
- Текстуални шаблони/обрасци за структурирање идеја: дефиниција, подела и класификација, примери, „новинарска питања” (Ко?, Шта?, Када?, Где?, Зашто?)
- Израда функционалних текстова: писмо, разгледница, молба, позивница, упитник
- Прилагођавање писмене комуникације задатој теми
- Структура писмене комуникације: увод, садржај, закључак, пасуси
- Стил: граматичка исправност, употреба правописних правила, континуитет мисли, изражавање чињеница, прикладност, кохерентност, оригиналност, разноврсност, сажетост
- Садржај, стварање садржаја
- Претварање директног говора у индиректни говор
- Интерпретација задатих делова из прочитаног текста, опис изазваних емоција (радости, изненађења, страха)

3. Utilizarea corectă, adecvată şi eficientă a limbii în procesul comunicării orale şi scrise

Competențe specifice

3.1. Aplicarea achizițiilor lexicale și semantice de bază, în procesul de înțelegere și de exprimare corectă a intențiilor comunicative
3.2. Redactarea unor texte, valorificând gândirea logică și competența lingvistică, în procesul de învățare pe tot parcursul vieții
3.3. Aplicarea conştientă a regulilor şi a convenţiilor ortografice şi ortoepice pentru o comunicare corectă
3.4. Raportarea conştientă la normă în exprimarea intenţiei de comunicare, din perspectivă morfosintactică, fonetică şi lexicală
3.5. Folosirea achizițiilor privind structuri morfosintactice complexe ale limbii sârbe literare pentru înţelegere corectă şi exprimare nuanţată a intenţiilor comunicative
3.6. Aplicarea achiziţiilor lingvistice pentru înţelegerea şi producerea unor texte diverse
3.7. Analizarea elementelor de dinamică a limbii, prin utilizarea achiziţiilor de sintaxă, morfologie, fonetică, lexic şi semantică prin raportare la limbile moderne
3.8. Valorificarea relaţiei dintre normă, abatere şi uz în adecvarea strategiilor individuale de comunicare

Conținuturi

Фонетика

- Самогласници и сугласници
- Слог
- Једначење сугласника по звучности и месту творбе
- Палатализација
- Јотовање
- Прелаз сугласника ***л*** у ***о***
- Непостојано ***а***

Речник

- Породица речи

- Синоними
- Антоними
- Хомоними
- Суфиксација и префиксација
- Сложенице
- Архаизми
- Неологизми
- Варваризми
- Професионализми
- Провинцијализми
- Фразеолошке јединице

Морфологија

- Именице
  - Врсте именица
  - Граматичке категорије: род, број, падеж
  - Деклинација именица
- Придеви
  - Врсте придева
  - Граматичке категорије: род, број, падеж
  - Неодређени и одређени придевски облици
  - Поређење придева
- Заменице
  - Личне заменице; Промена личних заменица
  - Придевске заменице: присвојне заменице
  - Граматичке категорије: лице, број, падеж
- Бројеви
  - Подела бројева
  - Бројне именице
- Глаголи
  - Глаголски вид (глаголи по трајању радње: свршени и несвршени)
  - Глаголска времена и начини: перфекат, презент, футур I, футур II
  - Граматичке категорије: лице, број, време
- Прилози
  - Подела прилога
  - Поређење прилога
- Предлози
- Везници
- Речце
- Узвици

Синтакса

- Главни реченички чланови: субјекат (граматички, логички), предикат (глаголски, именски)
- Зависни реченички чланови: атрибут, апозиција, прави и неправи објекат, прилошке одредбе

4. Exprimarea identității lingvistice și culturale proprii în context național și internațional

Competențe specifice

4.1. Asocierea unor experiențe proprii de viață și de lectură cu acelea provenind din alte culturi
4.2. Compararea unor tradiții sârbe și a unor tradiții din alte culturi
4.3. Exprimarea unui punct de vedere față de anumite tradiții și valori ale culturii materne sau ale unei alte culturi, descrise în cărțile citite
4.4. Argumentarea unui punct de vedere privitor la tiparele identificate în cultura proprie și în cultura altor popoare

Conținuturi

- Матерњи језик – основни ресурс за лични развој и богаћење културних садржаја
- Српски језик и култура у Европи
- Емпатија и отвореност. Ми и други.

PROGRAMA

pentru

EVALUAREA NAŢIONALĂ PENTRU ABSOLVENŢII CLASEI a VIII-a

DISCIPLINA

LIMBA ŞI LITERATURA SLOVACĂ MATERNĂ

București, 2022

I. STATUTUL DISCIPLINEI

Limba şi literatura slovacă maternă are, în cadrul *Evaluării Naționale pentru absolvenții clasei a VIII-a*, statut de disciplină obligatorie pentru elevii care au urmat cursurile gimnaziale în limba maternă.

Prezenta programă vizează evaluarea competențelor elevilor de receptare a mesajului scris, din texte literare, în scopuri diverse, de exprimare scrisă și de utilizare corectă şi adecvată a limbii slovace materne în producerea de mesaje scrise, în diferite contexte de realizare, cu scopuri diverse. Deoarece competențele de evaluat sunt ansambluri de cunoștințe, deprinderi şi atitudini formate în clasele a V-a - a VIII-a, subiectele din cadrul *Evaluării Naționale pentru absolvenții clasei a VIII-a* vor evalua atât competențele specifice, cât și conținuturile asociate acestora, conform *Programei școlare pentru disciplina Limba și literatura maternă slovacă, clasele a V-a – a VIII-a*, aprobate prin OMEN nr. 3393/28.02.2017.

Evaluarea Națională pentru absolvenții clasei a VIII-a la disciplina limba şi literatura slovacă maternă are în vedere viziunea comunicativ-pragmatică, abordarea funcțională şi aplicativă a elementelor de construcție a comunicării, cu accent pe identificarea rolului acestora în construirea mesajelor şi pe utilizarea lor corectă şi adecvată în propria exprimare scrisă. Sarcinile de lucru vizează exerciţii de tip analitic (de recunoaştere, de motivare, de diferențiere) şi de tip sintetic (de modificare, de completare, de exemplificare, de construcție) şi de evidenţiere a aspectelor ortografice şi de punctuaţie, în situațiile care impun o asemenea abordare. Prin sarcinile de lucru se urmărește atât înțelegerea unui text literar dat (identificarea unor trăsături ale textului şi exprimarea unui punct de vedere asupra acestora etc.), precum şi redactarea de către elev a unor compuneri vizând scrierea despre un text literar (rezumat, caracterizare de personaj, comentarea sumară a unor secvenţe, exprimarea unui punct de vedere privind ideile sau structurarea textului etc.). De asemenea, sarcinile de lucru vor avea în vedere evaluarea competenţelor de redactare a unor texte argumentative (motivarea apartenenței la o specie literară).

În evaluarea competențelor și a conținuturilor se vor urmări permament aspectele normative ortografice, morfologice și de punctuație, utilizându-se constant *Pravidlá slovenského pravopisu* (VEDA, vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, 4. nezm. vyd., 2013), *Slovník súčasného slovenského jazyka A – G, H – L, M – N, O – Pn* (VEDA, vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, 2006, 2011, 2015, 2021), *Krátky slovník slovenského jazyka* (VEDA, vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, 4. doplnené a upravené vyd., 2003).

II. COMPETENȚE DE EVALUAT

Tabelul de mai jos cuprinde atât competențele generale care vizează receptarea şi redactarea mesajelor scrise din programa școlară, cât și detalierile lor în competențele specifice şi conținuturile asociate urmărite în cadrul Evaluării Naționale pentru absolvenții clasei a VIII-a la limba și literatura slovacă maternă.

1. Receptarea textului scris de diverse tipuri
Competențe specifice
1.1. Identificarea informaţiilor importante din texte continue, discontinue şi multimodale
1.2. Corelarea informaţiilor explicite şi implicite din texte continue, discontinue și multimodale
1.3. Prezentarea unor răspunsuri personale, creative și critice pe marginea unor texte de diverse tipuri
1.4. Recunoașterea structurilor logice în care sunt organizate informaţiile din texte continue, discontinue şi multimodale
1.5. Compararea diferitelor tipuri de răspuns, a punctelor de vedere exprimate pe marginea unor texte diverse

1.6. Evaluarea informațiilor și a intențiilor de comunicare din texte continue, discontinue și multimodale
1.7. Compararea a cel puțin două texte sub aspectul temei, al ideilor şi al structurii
1.8. Argumentarea punctelor de vedere pe marginea a două sau mai multe texte de diverse tipuri, având în vedere posibilitatea unor interpretări multiple

Conținuturi

- Kľúčové slová, hlavná myšlienka, téma literárneho textu
- Jednoduchá osnova
- Text s prvkami rozprávania
  - Literárny text s prvkami rozprávania v próze a vo veršoch (autor, rozprávač, rozprávanie, príbeh, literárna postava, prostriedky charakteristiky, čas a priestor v literárnom texte, rozprávanie v I., II. a III. osobe, sujet literárneho diela/fázy sujetu, vedľajšie myšlienky, rozvitie jednoduchej osnovy, dialóg v literárnom texte)
  - Neliterárny text s prvkami rozprávania
  - Literárny text s prvkami opisu v próze a vo veršoch
  - Neliterárny text s prvkami opisu
- Informačný/výkladový text
- Epika – text v próze
- Lyrika – text vo verši (vyjadrovanie emócií a pocitov)
- Dráma – text v prehovoroch (autor, postava, úloha scénických pokynov, úloha dialógu/ prehovorov, herci, kulisy, kostýmy, osvetlenie, hudba)
- Argumentačný text
- Verzifikácia: verš, strofa, rým, stopa, rytmus
- Percepčné stratégie textu:
  - Dojmy z prečítaného textu, úvaha o jazykovej diverzite a štruktúre naratívnych, deskriptívnych, epických, lyrických a dramatických textov
- Interpretačné stratégie:
  - Interpretácia umeleckých jazykových prostriedkov (personifikácia, prirovnanie, básnický prívlastok (epiteton), enumerácia, opakovanie, metafora, aliterácia, hyperbola, antitéza)
  - Prezentácia vlastných názorov na margo prečítaných textov

Literárne texty:
Moric, R. *– Peťko*; *Ako kapor orla utopil,* ***Podjavorinská, Ľ.*** *– Čakanka*, ***Duríčková, M.*** *– Žabia studňa*, ***Ondrejov, Ľ.*** *–* Syn môj milený; *Obyvatelia pri potôčiku*, ***Jarunková, K.*** *– Kamaráti*, ***Jesenský, J.*** *– Medicína*, *Doktor*, ***Rúfus, M.*** *– Rozhovor v parku so strážnym anjelom*, ***ľudová balada*** *– Išli hudci horou*, ***P. O. Hviezdoslav*** *– Zuzanka Hraškovie*, ***Záborský J.*** *– Tulipán a fialka*, *Pes a vlci,* ***Horák, J.*** *– Sitniansky vatrár*, ***Hronský, J. C.*** *– Zakopaný meč pod Zoborom*, ***Tajovský, J. G.*** *– Na chlieb; Prvé hodinky; Žliebky*, *Statky-zmätky,* ***Sládkovič, A.*** *– Martin*, ***Bujtar, P.*** *– Aneta*, ***Kukučín, M.*** *– Rysavá jalovica,*

Neliterárne texty:
Súčasťou testov môžu byť len tie neliterárne texty, ktoré sú tematicky príbuzne všeobecným témam vyplývajúcich z učebných osnov pre slovenský jazyk a literatúru č. 3393/28.02.2017.

2. Redactarea textului scris de diverse tipuri

Competențe specifice

2.1. Redactarea unui text scurt pe teme familiare, având în vedere etapele procesului de scriere și structurile specifice, pentru a comunica idei și informații sau pentru a relata experiențe trăite sau imaginate
2.2. Redactarea unui text complex, în care să își exprime puncte de vedere argumentate, pe diverse teme sau cu referire la diverse texte citite
2.3. Adecvarea textului scris la situația și scopul de comunicare
2.4. Analizarea constantă a propriului scris/a unor texte diverse din punctul de vedere al corectitudinii, al lizibilităţii, al coerenţei şi al clarităţii
2.5. Aplicarea constantă a normelor privind etica redactării pentru crearea unor texte originale

Conținuturi

- Vzhľad textu: rukopis, umiestnenie textu na stranu
- Slohové postupy: naratívny slohový postup, deskriptívny slohový postup, vysvetľujúci slohový postup, naratívno-deskriptívny slohový postup, dialogický slohový postup, slohový postup s prvkami porovnávania, argumentačný slohový postup – poradie argumentov v texte
- Textové predlohy/vzory slúžiace pri štruktúrovaní myšlienok: definícia, delenie a triedenie, príklady, „žurnalistické otázky" (Kto?, Čo?, Kedy?, Kde?, Prečo?)
- Tvorba funkčných textov: list, pohľadnica, žiadosť, pozvánka, dotazník
- Prispôsobenie písomného komunikátu zadanej téme
- Štruktúra písomného komunikátu: úvod, obsah, záver, odseky
- Štýl: gramatická správnosť, používanie pravidiel slovenského pravopisu, myšlienková nadväznosť, výrazová vecnosť, primeranosť, súvislosť a ucelenosť, originalita, rozmanitosť, stručnosť
- Obsah, tvorba obsahov
- Transformácia priamej reči na nepriamu reč
- Interpretácia daných časti z prečítaného textu, opis vyvolanej emócie (radosť, prekvapenie, strach)

3. Utilizarea corectă, adecvată şi eficientă a limbii în procesul comunicării orale şi scrise

Competențe specifice

3.1. Aplicarea achizițiilor lexicale și semantice de bază, în procesul de înțelegere și de exprimare corectă a intențiilor comunicative
3.2. Redactarea unor texte, valorificând gândirea logică și competența lingvistică, în procesul de învățare pe tot parcursul vieții
3.3. Aplicarea conştientă a regulilor şi a convenţiilor ortografice şi ortoepice pentru o comunicare corectă
3.4. Raportarea conştientă la normă în exprimarea intenţiei de comunicare, din perspectivă morfosintactică, fonetică şi lexicală
3.5. Folosirea achizițiilor privind structuri morfosintactice complexe ale limbii slovace literare pentru înţelegere corectă şi exprimare nuanţată a intenţiilor comunicative
3.6. Aplicarea achiziţiilor lingvistice pentru înţelegerea şi producerea unor texte diverse
3.7. Analizarea elementelor de dinamică a limbii, prin utilizarea achiziţiilor de sintaxă, morfologie, fonetică, lexic şi semantică prin raportare la limbile moderne
3.8. Valorificarea relaţiei dintre normă, abatere şi uz în adecvarea strategiilor individuale de comunicare

Conținuturi

Fonetika a ortografia

- Abeceda, klasifikácia hlások: samohlásky, dvojhlásky, spoluhlásky
- Ortografická a ortoepická klasifikácia spoluhlások
- Vybrané slová

Lexikológia

- Slovo, základná jednotka slovnej zásoby
- Tvorba slov odvodzovaním, skladaním. Skratky a značky.
- Interné prostriedky obohacovania slovnej zásoby: neologizmy, odborné slová
- Externé prostriedky obohacovania slovnej zásoby: lexikálne výpožičky
- Sémantické kategórie: synonymá, antonymá, homonymá
- Frazeologické jednotky
- Rozdeľovanie slov na slabiky

Morfológia

- Podstatné mená
  - Druh podstatných mien: všeobecné – vlastné, konkrétne – abstraktné, životné – neživotné, hromadné – pomnožné

- Gramatické kategórie: rod, číslo, pád
- Skloňovacie vzory podstatných mien: chlap, hrdina, dub, stroj, žena, ulica, dlaň, kosť, mesto, vysvedčenie, srdce, dievča
- Pravopis vlastných podstatných mien

- Prídavné mená
  - Druh prídavných mien
  - Gramatické kategórie: rod, číslo, pád
  - Skloňovacie vzory prídavných mien: pekný, cudzí, otcov/matkin, páví
  - Pravidelné a nepravidelné stupňovanie prídavných mien
  - Zhoda prídavného mena s podstatným menom
- Slovesá
  - Gramatické kategórie: osoba, číslo, čas, spôsob
  - Časovanie slovies vo všetkých časoch a spôsoboch
  - Pomocné sloveso byť
- Zámená
  - Druh zámen: osobné, privlastňovacie, ukazovacie, opytovacie
  - Gramatické kategórie: rod, číslo, pád
- Číslovky
  - Druh čísloviek: základné, radové
  - Gramatické kategórie: rod, číslo
  - Pravopis čísloviek
- Príslovky
  - Príslovky miesta, času, spôsobu a príčiny
  - Tvorenie prísloviek
  - Stupňovanie a pravopis prísloviek
- Predložky
  - Prvotné predložky jednoduché
  - Prvotné predložky zložené
- Spojky
  - Priraďovacie spojky príčinné a dôsledkové
  - Podraďovacie spojky jednoduché a zložené
- Častice
  - Uvádzacie častice
  - Vytyčovacie častice
- Citoslovcia
  - Vlastné a zvukomalebné citoslovcia

Veta – vetná syntax

- Veta. Interpunkčné znamienka
  - Jednoduchá veta a rozvitá veta
  - Klasifikácia viet podľa obsahu, zloženia a členitosti
- Podmet
  - Vyjadrený podmet (jednoduchý a viacnásobný), nevyjadrený podmet
- Prísudok: slovesný a neslovesný (menný), zhoda podmetu s prísudkom
- Prívlastok: zhodný a nezhodný prívlastok
- Predmet: priamy a nepriamy predmet
- Príslovkové určenie: miesta, času, spôsobu a príčiny

Súvetie – súvetná syntax

- Priraďovacie súvetie
  - Druhy priraďovacích súvetí: priraďovacie súvetie zlučovacie, priraďovacie súvetie stupňovacie, priraďovacie súvetie vylučovacie a odporovacie
  - Pravopis priraďovacích súvetí
- Podraďovacie súvetie
  - Klasifikácia podraďovacích súvetí: vedľajšia veta prívlastková, vedľajšia veta predmetová, vedľajšia veta príslovková miestna, časová, spôsobová a príčinná

4. Exprimarea identității lingvistice și culturale proprii în context național și internațional

Competențe specifice

4.1. Asocierea unor experiențe proprii de viață și de lectură cu acelea provenind din alte culturi
4.2. Compararea unor tradiții slovace și a unor tradiții din alte culturi
4.3. Exprimarea unui punct de vedere față de anumite tradiții și valori ale culturii materne sau ale unei alte culturi, descrise în cărțile citite
4.4. Argumentarea unui punct de vedere privitor la tiparele identificate în cultura proprie și în cultura altor popoare

Conținuturi

- Materinský jazyk – nevyhnutný zdroj pre osobný rozvoj a obohatenie kultúrnej vybavenosti
- Slovenský jazyk a kultúra v Európe
- Empatia a otvorenosť. My a tí druhí.

PROGRAMA

pentru

EVALUARE NAŢIONALĂ PENTRU ABSOLVENŢII CLASEI a VIII-a

DISCIPLINA

LIMBA ŞI LITERATURA RROMANI MATERNĂ

București, 2022

I. STATUTUL DISCIPLINEI

Limba şi literatura rromani maternă are, în cadrul Evaluării Naționale pentru absolvenții clasei a VIII-a, statut de disciplină obligatorie pentru elevii care au urmat cursurile gimnaziale în limba maternă.

Programa, bazată pe *modelul comunicativ-funcţional*, recomandă valorificarea tuturor experienţelor de învăţare ale elevilor, integrând cele trei dimensiuni ale educaţiei (formală, nonformală şi informală), ale căror interferenţe favorizează dezvoltarea la elev a competenţelor generale, prin intermediul celor specifice, aplicate la conţinuturile propuse.

Programa de examen este realizată în conformitate cu prevederile programelor şcolare în vigoare pentru învățământul gimnazial. Variantele de subiecte pentru Evaluarea Națională pentru absolvenții clasei a VIII-a evaluează competențele și conținuturile din prezenta programă, iar baremele de evaluare și de notare prevăd acordarea punctajelor pentru orice modalitate corectă de rezolvare a cerințelor.

Programa de limba și literatura rromani maternă favorizează abordarea învăţării din perspectivă inter- şi transdisciplinară, urmărind:

- înţelegerea faptelor de limbă şi a coerenţei lor structurale, pornind de la mecanismele esenţiale de generare a mesajului în comunicare orală şi scrisă;
- asigurarea controlului asupra uzului comunicării lingvistice în activităţi de ascultare, vorbire, lectură şi scriere, în raport cu norma limbii rromani în vigoare;
- cunoaşterea şi înţelegerea elementelor fundamentale de ordin lexical şi gramatical, comune limbii rromani şi altor limbi de contact, într-o viziune sincronică;
- dobândirea unor competenţe de lectură pe care elevii să le poată folosi în contexte diverse de viaţă în şcoală şi în afara ei;
- asumarea valorilor etice şi a idealurilor umaniste naţionale şi europene, definitorii pentru omul modern, necesare propriei dezvoltări afective şi morale, având ca reper modelul sociocultural contemporan.

Evaluarea Națională pentru absolvenții clasei a VIII-a la disciplina limba şi literatura rromani maternă are în vedere viziunea comunicativ-pragmatică, abordarea funcțională şi aplicativă a elementelor de construcție a comunicării, cu accent pe identificarea rolului acestora în construirea mesajelor şi pe utilizarea lor corectă şi adecvată în propria exprimare scrisă. Sarcinile de lucru vizează exerciţii de tip analitic (de recunoaştere, de motivare, de diferențiere) şi de tip sintetic (de modificare, de completare, de exemplificare, de construcție) şi de evidenţiere a aspectelor ortografice şi de punctuaţie, în situațiile care impun o asemenea abordare. Prin sarcinile de lucru se urmărește atât înțelegerea unui text literar dat (identificarea unor trăsături ale textului şi exprimarea unui punct de vedere asupra acestora etc.), precum şi redactarea de către elev a unor compuneri vizând scrierea despre un text literar (rezumat, caracterizare de personaj, comentarea sumară a unor secvenţe, exprimarea unui punct de vedere privind ideile sau structurarea textului etc.). De asemenea, sarcinile de lucru vor avea în vedere evaluarea competenţelor de redactare a unor texte argumentative (motivarea apartenenței la o specie literară).

II. COMPETENȚE DE EVALUAT

Tabelul de mai jos cuprinde atât competențele generale care vizează receptarea şi redactarea mesajelor scrise din programa școlara, cât și detalierile lor în competențele specifice şi conținuturile asociate urmărite în cadrul Evaluării Naționale pentru absolvenții clasei a VIII-a la limba și literatura rromani maternă.

1*. Receptarea şi redactarea textului scris de diverse tipuri*

Competențe specifice	Conținuturi
1.1. *Prezentarea informaţiilor şi a intenţiilor de comunicare din texte continue, discontinue şi multimodale*	**Textul narativ literar – în proză** • Instanţele comunicării narative: autor, narator, personaje • Narațiunea la persoana a III-a și la persoana I • Momentele subiectului/etapele acțiunii. Idei secundare Planul dezvoltat de idei - Textul narativ nonliterar - Textul descriptiv literar - Strategii de comprehensiune: reflecții asupra limbajului și a structurii textelor de tip narativ, descriptiv, dialogat; discuții pe marginea textelor citite - Strategii de interpretare: interpretarea limbajului figurat (epitetul, enumerația) **Textul epic** Narativul literar. Personajul. Mijloace de caracterizare **Textul dramatic și arta spectacolului** - Autor, personaj dramatic - Rolul indicațiilor scenice - Rolul dialogului - Actori, decor, costume, lumini, muzică - Dialogul - în textul scris și în spectacol - Dialogul în textul nonliterar (interviul) **Textul liric** Versificație: rimă, strofă, măsura versurilor, ritmul (intuitiv) Exprimarea emoțiilor și a sentimentelor - Strategii de comprehensiune: reflecții asupra limbajului și a structurii textelor de tip epic, liric, dramatic **Textul argumentativ** - Texte care combină diverse tipuri (explicativ, narativ, descriptiv, dialogat, argumentativ) - Strategii de comprehensiune: compararea a două sau mai multe texte sub aspectul conținutului și al structurii
1.2. *Redactarea unui text complex, în care să îşi exprime puncte de vedere argumentate, pe diverse teme sau cu referire la diverse texte citite*	- Rescrierea textului pentru a-i da coerenţă şi claritate, pentru a nuanţa ideile - Corectarea greşelilor de literă, ortografie, punctuaţie. Tipare textuale de structurare a ideilor - „Întrebările cheie” pentru realizarea unui interviu, eseu-portretistic, eseu-argumentativ (cine?/ kon?, ce? /so?, când?/ kana? unde? /kaj?, de ce?/ sosθar?) - Stil: naturaleţe, eufonie, varietate, originalitate, concizie, varietate - Structuri textuale: secvenţe de tip narativ, explicativ, descriptiv, dialogal - Prezentarea textului: elemente grafice specifice diverselor tipuri de texte: scheme, tabele corelate cu conţinutul textului. - Organizarea unui text în funcţie de situaţia de comunicare. - Modalităţi de exprimare a preferinţelor şi a opiniilor - Rezumatul /planul de idei

	- Transformarea vorbirii directe în vorbire indirectă - Expansiunea sau contragerea unei secvenţe dintr-un text narativ sau descriptiv - Comentarea unor pasaje din textele citite, descrierea unei emoţii (bucurie, uimire, frică) - Caracterizarea personajului pe baza unor trăsăturii definitorii extrase dintr-o secvenţă a textului - Tipare textuale de structurare a ideilor: comparaţie, analogie, ordinea argumentelor în textul argumentativ - Etica redactării: originalitate

2. ***Utilizarea corectă, adecvată şi eficientă a limbii în procesul comunicării orale şi scrise***

Competenţe specifice	Conţinuturi
2.1 Folosirea achiziţiilor privind structuri morfosintactice complexe ale limbii rromani literare pentru înţelegere corectă şi exprimare nuanţată a intenţiilor comunicative	- Substantivul - categoriile gramaticale ale acestuia: gen (masculin şi feminin), număr (singular şi plural), determinare (articol) şi cele şapte cazuri (nominativ, acuzativ, dativ, gentiv, ablativ, sociativ-instrumental şi vocativ). Flexiunea nominală - Adjectivul- tipurile acestuia (buxle şi tang), gradele de comparaţie ale adjectivului - Topica în propoziţie. Norme de punctuaţie - Verbul - modurile personale şi nepersonale. Distincţia între verbele tematice şi verbele atematice - Pronumele -tipurile şi declinarea (pronumele personal/ i ʒenutni sarnavni, pronumele interogativ-relativ/ i pućhutni-phandutni sarnavni, pronumele posesiv/ i posesìvo sarnavni, pronumele reflexiv/ i refleksìvo sarnavni, pronumele demonstrativ/ i sikavutni sarnavni, pronumle nehotărât/ i nisavutni sarnavni şi pronumele negativ/ i negatìvo sarnavni - Folosirea corectă a pronumelor şi a adjectivelor pronominale: interogativ, relativ şi nehotărât - Pronumele posesiv şi exprimarea posesiei sau marcarea lipsei posesiei în construcţii verbale posesive (prezent, imperfect şi perfect) - Topica adjectivului (antepus substantivului). Acordul adjectivului cu substantivul. Adjectivul provenit din participiu Posibilităţi combinatorii ale adjectivului - Numeralul. Tipuri de numeral (cardinal, ordinal, colectiv, distributiv, adverbial). Posibilităţi combinatorii ale numeralului şi declinarea acestuia - Prepoziţia (după origine, după conţinutul lexical şi după formă - tipurile) - Predicatul verbal şi predicatul nominal - Subiectul - Atributul - Complementul - Construcţii sintactice: • construcţii active/ construcţii pasive cu verbul a fi • construcţii impersonale • construcţii cu pronume reflexive - Enunţuri eliptice. Norme de punctuaţie - Fraza. Subordonarea prin conjuncţii şi prin pronume şi adverbe relative. Norme de punctuaţie

	- Realizări propoziționale ale unor funcţii sintactice: atributiva, completiva directă
2.2. Analizarea elementelor de dinamică a limbii, prin utilizarea achiziţiilor de lexic şi semantică	**Vocabular** - Structura cuvântului: Cuvântul, unitate de bază a vocabularului; Cuvântul şi contextul; forma şi sensul cuvintelor - Categorii semantice: sinonime, antonime - Mijloace interne de îmbogăţire a vocabularului: derivarea, compunerea; cuvânt de bază şi cuvânt derivat, conversiunea - Mijloacele externe de îmbogăţire a vocabularului; împrumuturile lexicale - Îmbinări libere de cuvinte, locuţiuni, cuvinte compuse - Familia lexicală - Câmpul lexical **Variaţie stilistică** - Selecţie lexicală în limba vorbită şi în limba scrisă - Termeni ştiinţifici - Variaţii dialectale ale limbii
2.3. Valorificarea relaţiei dintre normă, abatere şi uz în adecvarea strategiilor individuale de comunicare	**Ortoepie şi ortografie** - Alfabetul limbii rromani. Ordonarea cuvintelor după criteriul alfabetic. Dicţionarul. Articolul de dicţionar - Tipuri de sunete: Vocală. Consoană - Semivocală. Accentul. Silaba - Grupurile vocalice - Despărţirea în silabe - Scrierea şi pronunţia cuvintelor de origine străină, conţinând foneme nespecifice limbii rromani